

MĚSTSKÝ DŮM NA HROUDĚ

Kristýna Plischková

diplomová práce

MĚSTSKÝ DŮM NA HROUDĚ

autorka: Kristýna Plischková

vedoucí práce: prof. Ing. arch. Roman Koucký
odborná asistentka: Ing. arch. Edita Lisecová

České vysoké učení technické v Praze
Fakulta architektury
Ústav nauky o budovách
LS 2020/2021

Děkuji Romanovi Kouckému a Editě Lisecové za vedení diplomové práce a jejich čas
tím strávený. Dále děkuji Stanislavě Neubergové za konzultaci požární bezpečnosti
a hlavně svým přátelům a rodině za podporu a trpělivost.

OBSAH

I. PANELÁKY (předdiplomní seminář)	8
II. ANALÝZA MÍSTA (diplomní projekt)	64
III. NÁVRH (diplomní projekt)	76
IV. ZDROJE A PŘÍLOHY	140

I. PANELÁKY

PŘEDDIPLOMNÍ SEMINÁŘ

01. ÚVOD	10
02. VÝVOJ A KONTEXT	12
03. CHARAKTERISTIKY	20
03.1 BYDLENÍ PRO VŠECHNY	
03.2 HYGIENA PROSTŘEDÍ	
03.3 VEŘEJNÉ PROSTORY A PARKY	
03.4 DOPRAVA A PARKOVÁNÍ	
03.5 TYPIZACE VS. INDIVIDUALISMUS	
03.6 ORIENTACE, NEČITELNOST A ODOSBNĚNÍ	
03.7 ZÓNOVÁNÍ A MONOFUNKČNOST	
03.8 HUSTOTA OBYVATEL	
03.9 SOCIODEMOGRAFICKÉ TENDENCE	
04. MORFOLOGIE UBRANISTICKÝCH STRUKTUR	38
05. ZÁKLADNÍ TYPY KONSTRUKČNÍCH SOUSTAV	46
06. ZÁVĚR	62

01. ÚVOD

Mnohými milovaná a mnohými nenáviděná panelová sídliště jsou naším dědictvím po minulém režimu. Ať k nim zaujímáme ten či onen postoj, zůstává faktem, že v České republice hrají významnou roli v bytovém fondu. Dle statistického úřadu bydlí na panelových sídlištích až třetina obyvatel ČR a v Praze je to dokonce více než to.

Masová výstavba panelových domů byla reakcí na tehdejší bytovou krizi, dnes ale je v Praze krize další. Sídlíště, ač mají svá specifika, jsou tedy momentálně nenahraditelná počtem bytových jednotek. Dle výpočtů MMR by likvidace všech panelových domů v ČR a následná výstavba nových domů stála 1500 miliard Kč, zato opravy stávajících domů pouze 400 miliard Kč. Má ale smysl do těchto starých domů investovat?

Pan Ing. Ivan Řehoř uvedl, že ačkoliv původní životnost těchto domů byla stanovena na 50 až 80 let (dle typu), tak po rekonstrukci může být navýšena o 50 let a možná i více. Vzhledem k současnému nedostatku bytů a této prognóze o životnosti je zásadní nenechat tuto část bytového fondu rozkladu. Přesto se nejedná pouze o rekonstrukce jednotlivých domů. Sídlíště vyžadují zásahy zásadnější, než je zateplování fasád, pokud se z nich mají stát funkční části města s příjemným životním prostředím a veřejným prostorem.

Děti hrající si na nově vybudovaném sídlišti Jižní Město

Pohled na část Smíchova v roce 1872

02. VÝVOJ A KONTEXT

Podnětem pro výstavbu panelových sídlišť byla mimo jiné bytová krize. Po první světové válce, když byla ekonomická nestabilita a nedostatek materiálu, se stavělo minimálně. Stát proto zavedl systém, který zvýhodnil družstevní výstavbu nových obytných domů a vznikl tak novou vlnu stavění. V roce 1933 nastala světová hospodářská krize následovaná druhou světovou válkou, během které byla vládním nařízením zakázána nová by-

tová výstavba. Válka zapříčinila nedostatek stavebního materiálu i pracovních sil. K tomu se vraceli z fronty vojáci, kteří potřebovali mít místo na bydlení. Tento vývoj událostí spolu s poválečnou ekonomickou krizí zapříčinil významnou krizi bytovou. Nový režim v ČSR převrátil státní ekonomiku naruby a krize se jen prohlubovala. Socialistická vláda proto byla časem donucena k rozsáhlým řešením, což byla právě výstavba

Návrh Zářící město od architekta Le Corbusiera

panelových sídlišť.

Zároveň právě v roce 1933 proběhla konference CIAM při plavbě lodí z Marseille do Athén a zpět, na které byl přijat nový manifest tzv. Athénská charta. Tento dokument (který byl takto označen až o deset let později Le Corbusierem) stanovoval základní principy funkcionalistického plánování. Nový urbanismus reagoval na průmyslovou revoluci, díky které se města začala plnit dopravními prostředky všech typů a továrny znečišťovaly městské prostředí. Proto architektky té doby ovládla vize čistého, zářivého města, kde člověk má klid v místě bydliště. Město tedy mělo být rozděleno na zóny pro bydlení, práci a rekreaci,

které by byly propojeny velkými dopravními tepnami. Zóny bydlení měly zajišťovat klid, dostatek světla, čistého vzduchu a blízkost zeleně. Zkrátka vše, co v průmyslovém městě chybělo. Ideální čistě obytné domy byly vysoké věže obklopené parkem. Le Corbusier tyto zásady aplikoval v projektu Zářící město (La Ville Radieuse).

Nejen Le Corbusiera tou dobou začala fascinovat prefabrikovaná výstavba. Sociální aspekt rychlé a laciné stavby byl po dvou světových válkách na místě. Ze stejného důvodu probíhala masová výstavba hlavně ve východním bloku, ačkoliv první

První celopanelový dům v ČSR (typ G 40), Benešovo nábřeží, Zlín

panelové domy byly v západním bloku (Nizozemsko po 1. sv. v., Německo 1923, první blok panelových domů v Paříži 1939).

V Československé republice se začalo experimentovat s prefabrikovanými domy v roce 1940 ve Zlíně pod firmou Baťa. Vzniklo několik experimentálních domů, ale po čase byl výzkum přesunut do Ústavu montovaných staveb v Praze. Mezi roky 1947 až 1951 vzniklo pražské sídliště Solidarita, které mělo mimo jiné železobetonové sloupy, ale zdi byly ještě zděné.

Sídliště Solidarita bylo navrženo pány Františkem Jechem, Hanušem Majerem a Karlem Storchem. Tou dobou vznikla první sídliště a první

řada typizovaných domů s označením T (nejčastěji T 12, T 13 a T 15). Tyto domy však byly cihlové s typizovanými či prefabrikovanými schodišti, stropy, okny či dveřmi. Nejznámější realizace tohoto druhu jsou mimo Solidaritu Ostrava-Poruba, Slovany v Plzni, Stalingrad ve Žďáru nad Sázavou nebo Kladno – Rozdělov. Domy z tohoto období byly navrženy ve slohu socialistického realismu, a tak byly zdobeny lizénami, domovními znameními, balustrády, zdobenými atikami apod.

V roce 1953 byl za pouhé 4 měsíce postaven první prototyp celopanelového domu ve Zlíně, který byl navržen architekty H. Adamcem a B. Kulou.

Ukázka výtvarného díla zakomponovaného do veřejného prostoru sídliště

I tento pětipodlažní dům byl ještě ve slohu socialistického realismu s patřičným dekorem. Tento typ byl nazván G40 a byl rychle následován typy G55, G57 a G58, které však už byly očištěny od ozdob socialistického realismu. Soustava G57 byla z řady typu G nejpoužívanější. V roce 1959 byla aplikována na sídlišti Petřiny a Malešice. V roce 1958–1960 bylo navrženo experimentální sídliště Invalidovna, kde bylo možné navštívit ukázkové byty vybavené moderním atypickým nábytkem, které lákaly lidi k novému způsobu bydlení.

V 60. letech uvolněnější politická atmosféra umožňovala větší rozmach,

a proto vznikala panelová sídliště s experimentálním, ale koncepčním, urbanismem. Celostátní diskuse o bydlení v letech 1960-1961 měla za cíl řešit bytovou otázku. Skupina Františka Feistnera proto vyvinula soustavu TO B (T06 B, T07 B, T08 B), která již neměla nosné obvodové panely, čímž rozšířila možnosti práce s fasádou i s dispozicemi. Novinkou tehdejších sídlišť bylo zakomponování výtvarných děl do veřejného prostoru. V Praze bylo v letech 1966-1975 postaveno architekty Tučkem a Kulišťákem sídliště Ďáblice, kde deskové domy tvoří otevřené bloky a mají parter uvolněný pro podchody a obchody, což na jiných sídlištích není

Atypický panelový dům tzv. Wolkerák, navrhnutý arch. Jaromírem Vackem, Liberec

běžné. V 60. letech se tak nová sídliště dočkávala pozitivnímu ohlasu. Vzniklo například sídliště Lesná v Brně nebo Šanov II v Teplicích (od architektů Masáka a Binara – členů pozdějšího libereckého Sialu). V Chomutově vznikl soubor Březinecká, který se skládá ze tří sedmnáctipatrových impozantních domů, které jsou citací kolektivního domu Unité d'habitation v Marseille od Le Corbusiera včetně mezonetových bytů a volného parteru. Na přelomu 60. a 70. let byl v Liberci vybudován takzvaný Wolkerák (architekt Jaromír Vacek – další zakladatel Sialu), který svým obloukovým půdorysem a cihlovým parterem vypadá takřka současně.

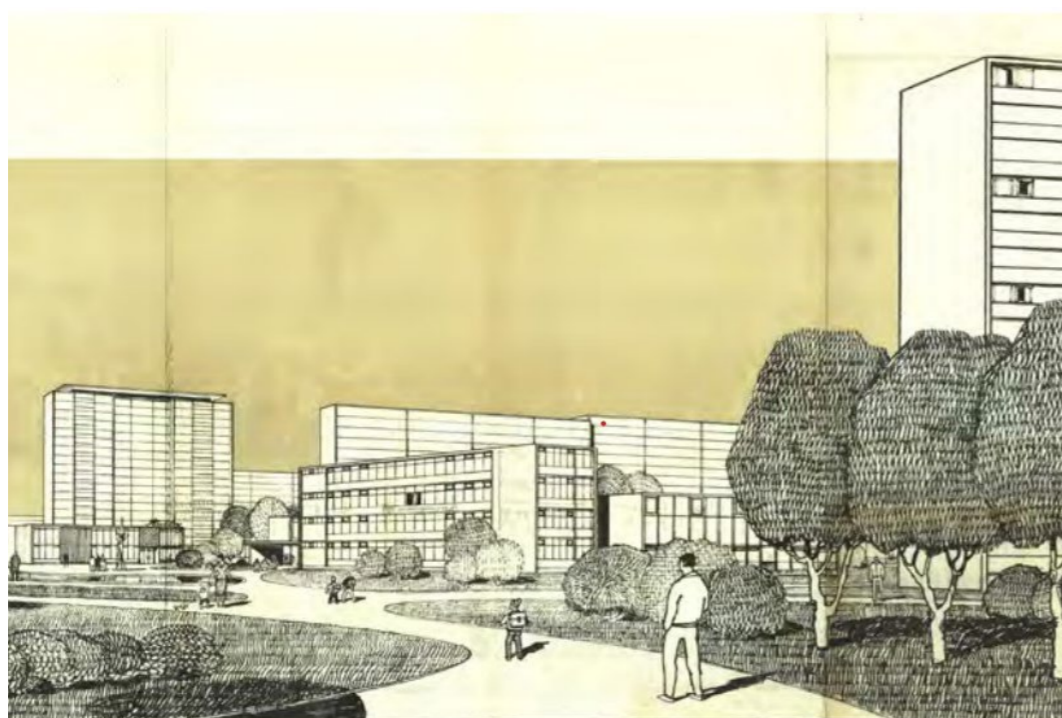
V 60. letech proběhly dva protichůdné přelomy silně ovlivňující výstavbu 70. a 80. let. Prvním byl počátek kritiky modernistických sídlišť ve světě. Vytýkala se jim monotónnost, odosobnění, příliš volného prostoru i špatná orientace. Architekti chtěli reagovat na výtky zlepšováním svých návrhů, ale v tom jim bránil druhý přelom – politický. Roku 1968 proběhla okupace a následná normalizace, která zradikalizovala poměry v zemi. Režim dal na začátku 60. let slib, že vyřeší bytovou krizi a že každá rodina bude mít svůj byt. Na počátku 70. let byli stále daleko od splnění tohoto slibu, a tak začali s masovou výstavbou sídlišť. Normalizační vláda

Trojice mezonetových domů inspirovaná Unité d'habitation, Březinecká, Chomutov

byla zaměřena na cenu a rychlost, a hlavně na kvantitu bytů. Ačkoliv stát podporoval výstavbu nových konstrukčních soustav (VVÚ-ETA, B70, OP 1.11), které umožňovaly větší volnost návrhu fasád a dispozic, trval na jednotné typizované formě, aby ušetřil peníze. Architektonická kvalita byla převálcována kvantitou. Architekti sídlišť tedy mohli navrhovat pouze urbanismus. Ukázalo se ale, že ani to nezůstalo v jejich rukách. Projekty většinou pocházely už z 60. let, ale při realizaci byly značně zúžené a zdevalvované. Z většiny projektů byly realizovány pouze bytové domy a autobusové zastávky. Většina občanské vybavenosti, zpracování veřejných

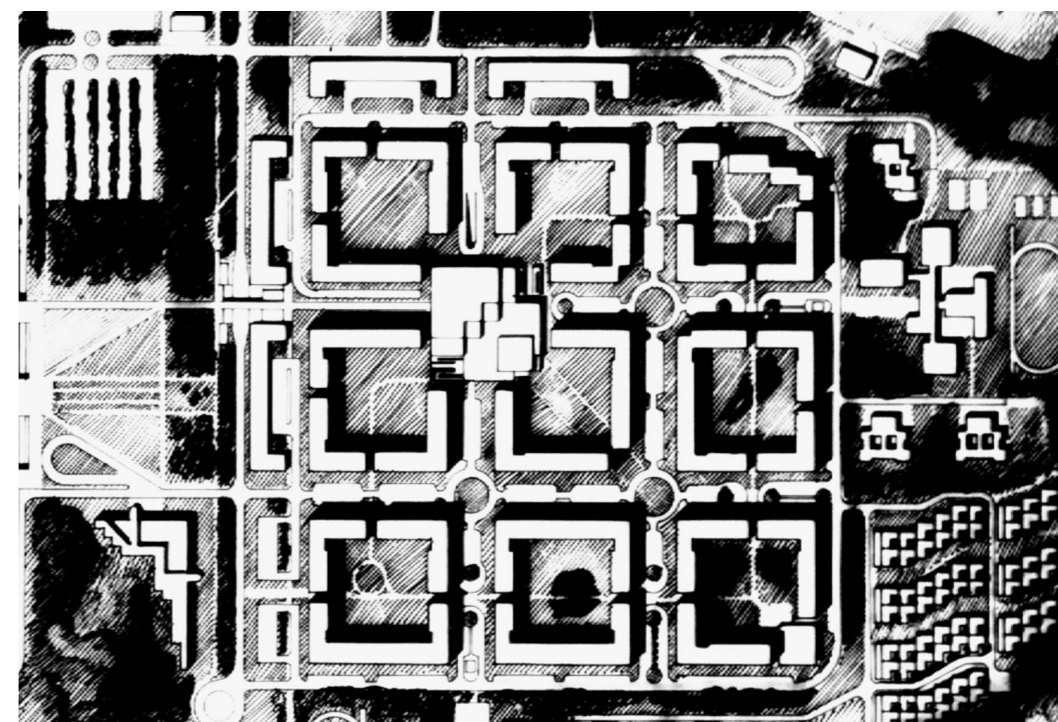
prostorů a atypizace jednotlivých budov byla vyškrtána. Naopak se běžně projekty navyšovaly o mnoho pater, aby se zvýšil počet bytových jednotek. Po takových změnách ministerstvem stavebnictví dokonce autoři sídliště Mšeno v Jablonci nad Nisou J. Lhoták a A. Pospíšil odstoupili od projektu. Podobné redukce se dočkal i projekt Jižního Města v Praze, který byl původně bohatý svou skladbou objektů různých funkcí a množstvím typů bytových domů. Realizace se skládala pouze z bytových domů 2-3 typů a dopravního napojení. Veřejné prostory a občanská vybavenost se začala stavět až s velkým zpožděním.

Perpektivní pohled na původní návrh sídliště Ďáblice, 1963

V 80. letech byla kritika modernistických sídlišť silnější, a proto řada teoretiků i architektů tíhla k návratu principů tradičního města. Direktivní plánování z let sedmdesátých ale nezmizelo, a tak se stále tento postmoderní přístup mohl objevovat jen nepatrně v urbanismu panelových sídlišť. Nejvíce jsou tyto tendence vidět na pražském Jihozápadním Městě – Stodůlkách, Lužinách, Nových Butovicích a Velké Ohradě (arch. M. Klíma a arch. I. Oberstein). Tyto celky pracují různými způsoby s tradičními prvky, jako je vnitroblok, bulvár a pod, i když v jiném měřítku a s tvrdě typizovanými domy. Plány Velké Ohrady byly v roce 1978 přepracovány architekty

Janem Bočanem a Zdeňkem Rothbauerem, a nejvíce tak ukazují postmoderní posun urbanismu. Velká Ohrada se skládá z devíti bloků o hraně cca 130 metrů, které jsou zasazené do mřížky a vytvářejí tak ulice (o šířce 40 m, což je dvojnásobek ulic ze starých čtvrtí) a křižovatky. I tuto realizaci ale poznamenalo rozhodnutí ministerstva o dramatickém navýšení počtu pater a monotónní architektuře. Začátkem 80. let bylo navrženo sídliště Nový Barrandov (arch. Z. Hölzel a arch. J. Kerel), které se snažilo postmoderně reagovat na modernistický urbanismus oživením tradičních forem jako jsou ulice, náměstí a orientační body. Stejně jako na pražském

Plán pražského sídliště Velká Ohrada, arch. Jan Bočan a arch. Zdeněk Rothbauer

Novém Barrandově tak i na brněnských Vinohradech byly použity probarvované panely, aby narušily monotónnost lokality.

Po revoluci roku 1989 se krátce pokračovalo na výstavbě sídlišť navržených v minulém režimu. Přišel kapitalismus a s ním privatizace. Byty v panelových domech se tak rozprodali nájemcům, což bylo velmi populární řešení, ale trochu unáhlené. Privatizace by byla bývala výhodnější, kdyby se týkala jen určité části bytového fondu a zůstal by tak dostatečný bytový fond městský jako mají jiná západní města (například Vídeň). Rozdělení majetku také zkomplikovalo budoucí snahu tyto

domy a jejich okolí zlepšovat.

Současný urbanismus se sice více přiblížil k tradičnímu kompaktnímu městu, ale ponechal si některé aspekty z toho modernistického, jako je prostup ploch zeleně do města anebo rozbíjení bloků do solitérů.

03. CHARAKTERISTIKY

Názory na panelová sídliště jsou nejen různá, ale dá se říct, že rozdělují společnost na dvě skupiny: První skupina je považuje za nejhorší možné bydlení, za místo, kde by se rozhodně nikdy nechtěli usadit. Nazývají je králíkárnami, betonovými krabicemi a dalšími příhodnými přezdívkami. Pak je tu ale druhá skupina, která má sídliště ráda. Tito přívrženci jsou většinou stávající nebo aspoň bývalí obyvatelé jednoho z panelových domů a stojí si za tím, že si nemají na co stěžovat.

Čím to je, že tato struktura, která se tak jednoznačně vyjímá z jakékoliv jiné městské zástavby, vyvolává tolik rozporuplných pocitů a názorů? Po zaměření se na jednotlivé charakteristiky sídlišť, které určují míru jejich kvality pro život, je zřejmé, že často stejný jev lze zařadit mezi pozitivně tak i negativně působící. V následujícím textu jsou proto seřazeny od čistě pozitivních, přes dichotomní, až po jednoznačně negativní charakteristiky.

Fotografie z dob krátce po realizaci Jižního Města, Praha

03.1 BYDLENÍ PRO VŠECHNY

Po druhé světové válce byla z výše zmíněných důvodů v ČSR bytová krize. Socialistická vláda byla proto časem donucena k rozsáhlým řešením, což byla právě výstavba panelových sídlišť. Hlavní snaha byla zajistit dostupné bydlení v co nejkratší době. Zároveň této ideologii vyhovovaly naprosto unifikované byty, pro „typické rodiny“, na které mají všichni stejný nárok. Dostupné bydlení pro všechny. V dnešní době sídliště zastávají stále

pozici podobného charakteru. Byty na sídlištích patří k levnějším (ačkoliv v Praze jsou rozdíly menší než v jiných městech v ČR), a tím dávají možnost koupi bytu i méně movitým rodinám.

03.2 HYGIENA PROSTŘEDÍ

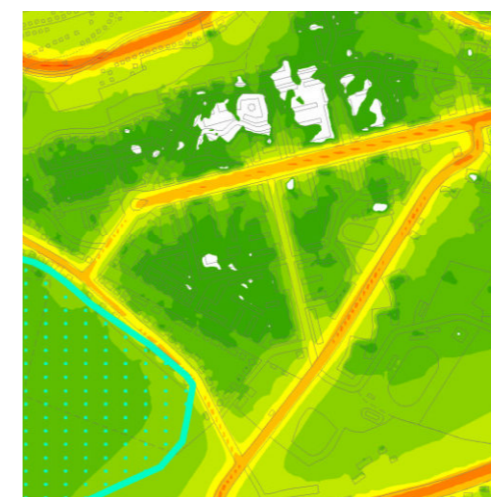
Vznik panelových sídlišť v České republice sice nebyl přímou reakcí na Athénskou chartu (CIAM, 1933), ale vzal si z funkcionalistického urbanismu některé základní myšlenky. Kromě vymezení zóny na bydlení a rozbití městského bloku, je to také právo každého na zdravé prostředí. Panelové domy, které jsou umístěné s velkými odstupy dodávají dostatek světla i nejnižší umístěným bytům.

Stejně tak zamezují velkému hluku. V územně analytických podkladech hlavního města Prahy je vidět, že hluková zátěž na sídlištích je minimální (viz obr. napravo). Obslužné ulice mají malé profily a jsou svedeny do páteřních os, které objíždějí tyto celky. Mezi jednotlivými domy vznikají veřejná prostranství plná ploch zeleně.

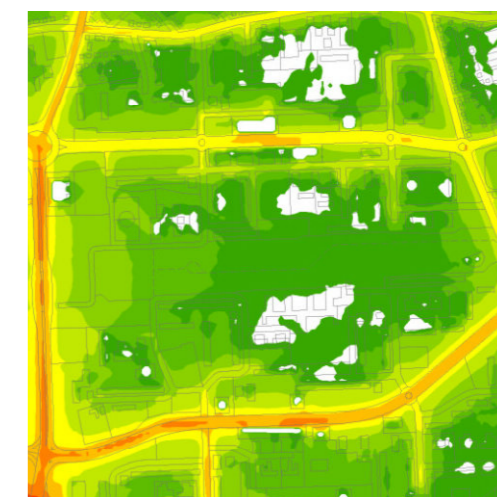
HLADINA HLUKU - NOC [dB]	
	35 - 40
	40 - 45
	45 - 50
	50 - 55
	55 - 60
	60 - 65
	65 - 70
	70 - 75
	> 75

TICHÉ OBLASTI	
	tiché oblasti dle Akčního plánu snižování hluku pro aglomeraci Praha

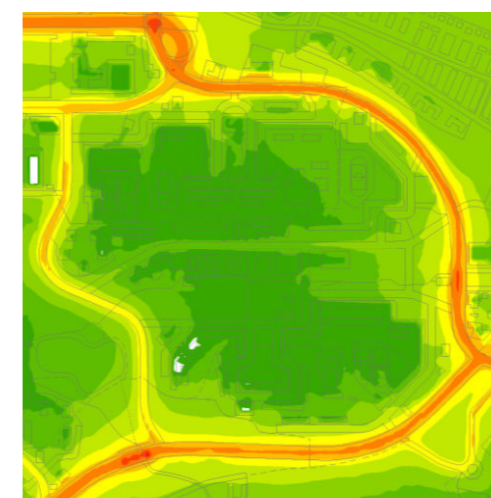
Legenda k hlukovým mapám, ÚAP, IPR Praha

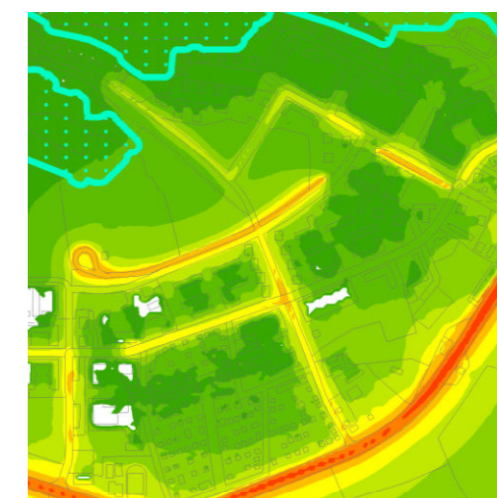
Hluková mapa- sídliště Petřiny

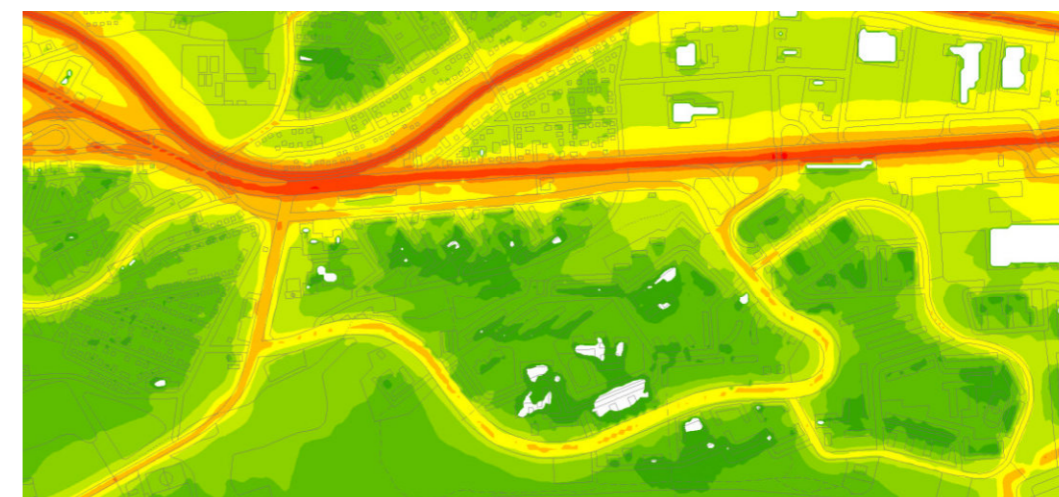
Hluková mapa- sídliště Jižní Město

Hluková mapa- sídliště Nové Butovice

Hluková mapa- sídliště Nový Barrandov

Hluková mapa- sídliště Černý Most

03.3 VEŘEJNÉ PROSTORY A PARKY

Právě veřejná prostranství jsou jednou z rozporuplných charakteristik modernistického sídliště. Jednou z hlavních myšlenek tohoto typu urbanismu bylo spojení bydlení s přírodou, potlačit rozdíl mezi kulturním a přírodním či veřejným a soukromým a nechat tak vzniknout jakousi zahradu na bydlení. Lidem, kterým vyhovuje městský způsob žití, ale zároveň chtějí mít kolem svého bydliště klid a snadno dostupné parkové plochy, se může zdát modernistické sídliště jako dobré řešení.

Vznosná myšlenka o bydlení v obklopení parku v praxi ale má několik chyb. Tento druh urbanismu vytváří tolik volných prostranství, že je až skoro nemožné s nimi vždy smysluplně naložit. Veřejná správa, pod kterou spadá odpovědnost za údržbu těchto prostranství, není schopná se adekvátně postarat o všechny plochy zeleně, a tak vznikají zarostlá místa či (v lepším případě) rozlehlé trávníky bez koncepce. Vize parku obtékajícího kolem bytových domů se proměnila v domy obklopené zbytkovými plochami zeleně se špinavými ničím nehlídanými kouty.

Avšak volná prostranství nepatří pouze parkům. Veřejná prostranství sídlištních struktur jsou obdobně problematickým úkazem. Modernistický urbanismus rozvolnil městskou strukturu, čímž se vzdal nutkání definovat hmotou veřejný prostor. Rozplynutí vystavěného do přírodního by teoreticky mohlo fungovat pro práci s parkovými plochami, nikoliv však pro práci s městským veřejným prostorem. Ulice či náměstí v nedefinovaném prostoru ztrácí své základní charakteristiky. Dle profesora Jehlíka je hmota sídla organizována veřejným prostorem. Prvotně je proto veřejný prostor vymezen uliční frontou (*Rukověť urbanismu, Jan Jehlík*). Avšak na modernistickém sídlišti je to právě naopak. Veřejný prostor je tam organizován umístěním hmot. Uliční fronta je prakticky potlačena rozbitím a ustoupením jednotlivých budov. Uliční prostor se rozlévá a centrálním bodem pro shromáždění (náměstím) se stává nejbližší stanice městské hromadné dopravy. Tato problematika se začala projevovat poměrně rychle, a tak ve vývoji panelových sídlišť od 50. do 90. let můžeme pozorovat, jak

se postupně urbanistické koncepce sídlišť vracely k původním myšlenkám bloků a struktur definujících prostor (viz. 04. MORFOLOGIE URBANISTICKÝCH STRUKTUR). Avšak měřítko bylo stále výrazně zvětšené, tudíž definování prostoru se stalo o to náročnějším úkolem.

Veřejný prostor se rozlil, čímž vzniklo velké množství volných ploch bez funkce. Jsou to plochy zpevněné i nezpevněné, různých velikostí a materiálů, ale všechny jsou bezjmenné. Plochy, které nemají konkrétní využití, jsou jen zbytkové plochy.

Perspektiva věžových domů obklopených parkem v Zářícím městě, Le Corbusier

03.4 DOPRAVA A PARKOVÁNÍ

Výše zmíněná volná prostranství se s vývojem techniky začala zaplňovat parkovacími plochami. V roce 1961 bylo v ČSR dle statistik přes 1,3 milionu osobních automobilů, zatímco v polovině roku 2019 bylo v ČR zaregistrováno 5,9 milionu aut. Což znamená, že v roce 1961 měla auto každá 11. osoba (tzn. cca každá 3.rodina) a v roce 2019 ho měla každá 2.osoba (tzn. cca 2 auta v každé rodině). Nikdo v 50. či 60. letech nepředpokládal, že se tato čísla budou vyvíjet takovou rychlostí, a tak při výstavbě sídlišť nebylo uvažováno s možností, že by každá domácnost mohla mít jedno, ne-li dvě auta.

Doba se změnila, a s tím z parkových ploch začala vznikat parkovací stání. I tak míst přestává být dostatek

a původní „bydlení v parku“ se proměňuje v „bydlení na parkovišti“. Ne nadarmo mají tato dvě slova stejný kořen (park jako soubor: soubor přírodních prvků – lesopark > soubor strojů, vozidel- vozový park > sběrné místo vozidel- parkoviště). Na druhou stranu většina pražských sídlišť se těší dobré dopravní dostupnosti. Modernistická sídliště prstencově obklopují vnitřní Prahu stejně jako městský okruh (jeho část), v jehož blízkosti se nacházejí. Jiná jsou alespoň u hlavních radiál z města, u kterých bývají významné uzly dálkových spojů. Lze tedy souhlasit, že sídliště (hlavně Pražská sídliště) mají dobré napojení jak pro dopravu individuální tak na hromadnou dopravu městskou i dálkovou.

Fotografie dětí čekajících na autobus z dob krátce po realizaci Jižního Města, Praha

03.5 TYPIZACE VS. INDIVIDUALISMUS

Modernistická sídliště u nás vznikala za socialismu, a tak není překvapením, že se i na jednotlivých domech projevují tendence této ideologie. Jak jsem již zmínila, panelové domy se měly stát řešením bytové krize, a tak se masovost začala projevovat i na kvalitě výstavby. Tehdejší úkol nebyl moc rozdílný od úkolu dnešního developera: postavit mnoho bytů pro anonymní nájemce. Ale na rozdíl od dnešních developerů si ti socialističtí určili

typizovanou rodinu a pro tu navrhovali typizované byty. V panelových dispozicích tudíž jsou obvykle byty 3 + 1 a ty připadly rodinám s jakýmkoliv počtem dětí. Domy z prefabrikovaných dílů se z principu od sebe nemohly natolik odlišovat. To vše podporovalo ideologii socialismu, kde nebylo výhodou se lišit a kde individualismus byl nepřitelem. Všichni měli stejně a měli nárok na totéž. Tato stejnost a anonymita velkých sídlišť možná mohla

některým vyhovovat. Ale za uplynulá desetiletí se přístup k individualismu otočil o sto osmdesát stupňů. V dnešní době individualismu se originalita a výjimečnost cení a lidé si mnohdy zakládají na své odlišnosti. A tak myšlenka, že všichni mají to stejné, která byla dříve protěžována, se stala jedním z negativ. Sídlíštěm je často vyčítána jejich „šedost“, ale to není jen vyjádřením barvy, ale také stejnosti, potlačení jedinečnosti.

Dítě hrající si v neupraveném veřejném prostoru sídliště

Muž ukazující na panelový dům

03.6 ORIENTACE, NEČITELNOST A ODOSOBNĚNÍ

V předchozích odstavcích jsem vytýkala modernistickým sídlištím špatně uchopený (často až neuchopený) veřejný prostor a potlačení vlastní identity. Oba tyto jevy vedou k dalšímu problému, kterým je nečitelnost.

Veřejné prostory bez přiřazených funkcí a vytyčených rozhraní, prefabrikované domy bez aktivního parteru, síť stejných ulic, které se motají mezi hmotami akontextuálně rozmístěnými v plynoucím prostoru, to vše se podílí na nečitelnosti místa. Člověk má potřebu městu rozumět, umět ho přečíst a dokázat se v něm zorientovat, protože potom se necítí ztracen, a naopak se začne cítit bezpečně. Ale modernistická sídliště neposkytují mnoho vztažných bodů. Člověk

nepozná místo podle domu, obchodu nebo náměstí, a dokonce často ani není možné rozpoznat, co je křižovatka. Tyto vlastnosti znesnadňují lidem přirozenou orientaci v prostoru. Nepříjemný pocit to může vyvolat nejen v návštěvníkovi, ale také v místním obyvateli. Ten už se třeba časem zorientoval, ale těžko se citově připoutá k místu, které se neliší od toho půl kilometru dál. Sídlištím často chybí jejich genius loci (Genius loci, Christian Norberg-Schulz), díky kterému se člověk s daným místem dokáže identifikovat. To potom vede k větší lhostejnosti ke svému okolnímu prostředí, a tudíž to nemotivuje lidi k jeho zlepšování. Co se nezlepšuje se pravděpodobně bude zhoršovat a tím se dostáváme zpět do jakéhosi cyklu.

Fotografie nových domů bez realizovaných veřejných prostorů, Jižní Město, Praha

Fotografie nových domů bez realizovaných veřejných prostorů, Jižní Město, Praha

03.7 ZÓNOVÁNÍ, MONOFUNKČNOST

Roku 1933 se přední architekti své doby sešli, aby rozmýšleli nad urbanismem moderní doby. Takto vzniklá Athénská charta mluví o rozdělení města na zóny pro bydlení, práci a rekreaci. O 30 let později se u nás stavěla sídliště s jednou převažující funkcí – bydlením. Zóna pro bydlení je sice klidná, ale přestává fungovat jako město. Obyvatelé ráno odjedou do města za prací či školou a sídliště se vyprázdní. Potom v rozmezí pár

hodin se všichni tito obyvatelé znovu vrací, zahltní dopravní spoje a sídliště znovu ožije. Nedostatek veřejné i občanské vybavenosti je jeden z největších problémů našich modernistických sídlišť. Chybí tam obchody, restaurace i kavárny, takže nejen že tam není nic, co by přitahovalo návštěvníky z jiných částí města, ale dokonce to nutí místní obyvatele k cestě do jiných čtvrtí. Navíc lidé nemají důvod zastavit se na ulici,

Dav shromažďující se na autobusové zastávce při dojíždění za prací.

Fotografie nových domů bez realizovaných veřejných prostorů, Jižní Město, Praha

umožnit tak nová setkání a vytvářet tam veřejný život. Energie městskosti takřka nevzniká.

Na výskytu vybavenosti je závislé množství pracovních příležitostí. Ty na sídlišti prakticky neexistují, a tak lidé jsou nuceni dojíždět nejen za vybaveností, ale i za svou prací. Vzdálenosti se tímto prodlužují a vzniká protiklad městu krátkých vzdáleností (Města pro lidi, Jan Gehl). Vzdálenosti navíc pocitově prodlužuje pasivní parter. Dlouhé monotónní fasády bez obchodů či jiných prostorů vybavenosti působí zdoluhavě a únavně. Domy sice obvykle mívají předzahrádky, ale kvůli anonymitě a obtížné identifikaci k místu o ně málokdy pečuje někdo

z domu. Proto ani předzahrádky neodlišují části náležící k jednotlivým vstupům a cesta sídlištěm se stává velmi monotónní.

Toto vše zvyšuje pravděpodobnost výskytu kriminality, protože to snižuje takzvané „oči na ulici“. To je způsob sociální kontroly, bez potřeby kamer a jiných technologií. Dohled kolemjdoucích, či místních obyvatel na předzahrádkách a balkónech brání potenciálnímu kriminálníkovi v činu, a naopak vytváří pocit bezpečí mezi lidmi. Je to přirozená funkce města, která se na sídlištích vytrácí.

03.8 HUSTOTA OBYVATEL

Dostatečná hustota obyvatel ve městě je kritickou podmínkou pro jeho správnou funkčnost. Musí být taková, aby se vyplatilo si na ulici otevřít obchod či podnik. Pavel Hnilička se ve své knize (Sídelní kaše) zabývá nízkou hustotou suburbí, neboli sídelních kaší, podle kterých jeho kniha má jméno. Říká, že nízká hustota zabíjí městskost těchto lokalit a znemožňuje vznik veřejné a občanské vybavenosti v dostatečném množství. Nízká hustota města je zároveň značně neekologická, jak z důvodu dlouhého dojíždění, tak výstavby dopravních a technických sítí.

Modernistická sídliště sice mají vyšší hustotu obyvatel než suburbie, ale výsledné problémy spolu sdílí. Tabulka č. 1 řadí pražské lokality různých typů dle hustoty obyvatel na hektar. Panelová sídliště se sice v absolutních číslech dostávají na vyšší příčky, ale k zhodnocení a porovnání sídliště s kompaktním městem je třeba zahrnout více faktorů. Je zřejmé, že seřazení lokalit dle hustoty v podstatě řadí lokality i podle počtu pater. Ale právě dvě lokality kompaktních měst (Vinohrady a Vršovice) jsou výjimkou. Obě se nacházejí na horních příčkách,

ČTVRŤ	ob./ha	typ	počet podlaží	typ parteru
Velká ohrada	421	panelové sídliště	8	pasivní
Vinohrady	334	kompaktní město	6	aktivní
Černý most	287	panelové sídliště	10	pasivní
Lužiny	234	panelové sídliště	8	pasivní
Vršovice	210	kompaktní město	5	aktivní
Háje	224	panelové sídliště	8	pasivní
Invalidovna	209	panelové sídliště	6	pasivní
Petřiny	162	panelové sídliště	5	pasivní
Spořilov	40	zahradní město	2	pasivní
Ořechovka	38	zahradní město	3	pasivní
Nebušice	36	zahradní město	2	pasivní
Slivenec	27	předměstí	2	pasivní
Újezd nad lesy	15	předměstí	2	pasivní

Tabulka č.1: Hustota obyvatel v pražských lokalitách v závislosti na podlažnosti

i přesto že mají nižší počet pater a zároveň mají aktivní parter (je uvažováno, že i když není v celé lokalitě parter aktivní, tak se v budovách kromě bytů nacházejí i kancelářské prostory, tedy hustota obyvatel je nižší). Uvážíme-li, že aktivní parter odečte lokalitě jedno (potenciálně obytné) podlaží, potom by se lokality kompaktního města měly dle počtu podlaží řadit do spodní poloviny. Hustota tím pádem jasně ukazuje vyšší efektivitu využití území v kompaktním městě oproti panelovým sídlištím. Panelová sídliště tedy své urbanistické nedostatky a přebytek veřejného prostoru dohánějí počtem podlaží. Logicky z toho vyplývá, že mnohem efektivnější by bylo zvýšit počet pater kompaktnímu městu než stavět modernistická sídliště. Toto tvrzení potvrzuje i tabulka, ve které je vidět, že sídliště, která svou výškou nepřesahují pražské kompaktní město jako jsou Invalidovna nebo Petřiny, mají hustotu poloviční.

Hustota obyvatel, která ovlivňuje městskost veřejného prostředí a efektivitu umístění veřejného vybavení, není tedy hustota obyvatel na hektar, ale hustota obyvatel ve veřejném

prostoru. Z toho lze určit, kde se ve veřejném prostoru pohybuje více lidí, což je důležitý faktor pro tvorbu aktivního parteru.

ČTVRŤ	m ² /1 ob.
Velká ohrada	18,1
Vinohrady	8,7
Černý most	26,3
Lužiny	27,8
Invalidovna	42,4
Petřiny	50,3

Tabulka č.2 : Plochy veřejných prostranství připadající na 1 obyvatele

V tabulce č. 2 vynikají Vinohrady svou nízkou hodnotou. Znamená to, že se tam pohybuje na chodníku mnohem více lidí, tudíž podniky mají vyšší pravděpodobnost přilákání návštěvníků a klientů. Na modernistickém sídlišti je hustota lidí na ulici nižší, díky nekompaktnímu urbanismu a nízkému výskytu soukromých ploch. Veřejný prostor tam volně plyne a nevytváří místa zaplněná lidmi.

03.9 SOCIODEMOGRAFICKÉ TENDENCE

Sociální skladba sídlišť se hodnotí dosti obtížně, protože ji ovlivňuje mnoho faktorů. Pražská sídliště se velmi liší od těch v menších městech, protože v Praze je několikrát vyšší poptávka po bytech, než je nabídka. Tudiž byty na sídlištích jsou stále atraktivní, díky dopravnímu napojení a výhodnější ceně. V rozporu s tím z dat vychází, že na panelových sídlištích lehce ubývá obyvatel, při čemž ale obyvatel Prahy viditelně přibývá.

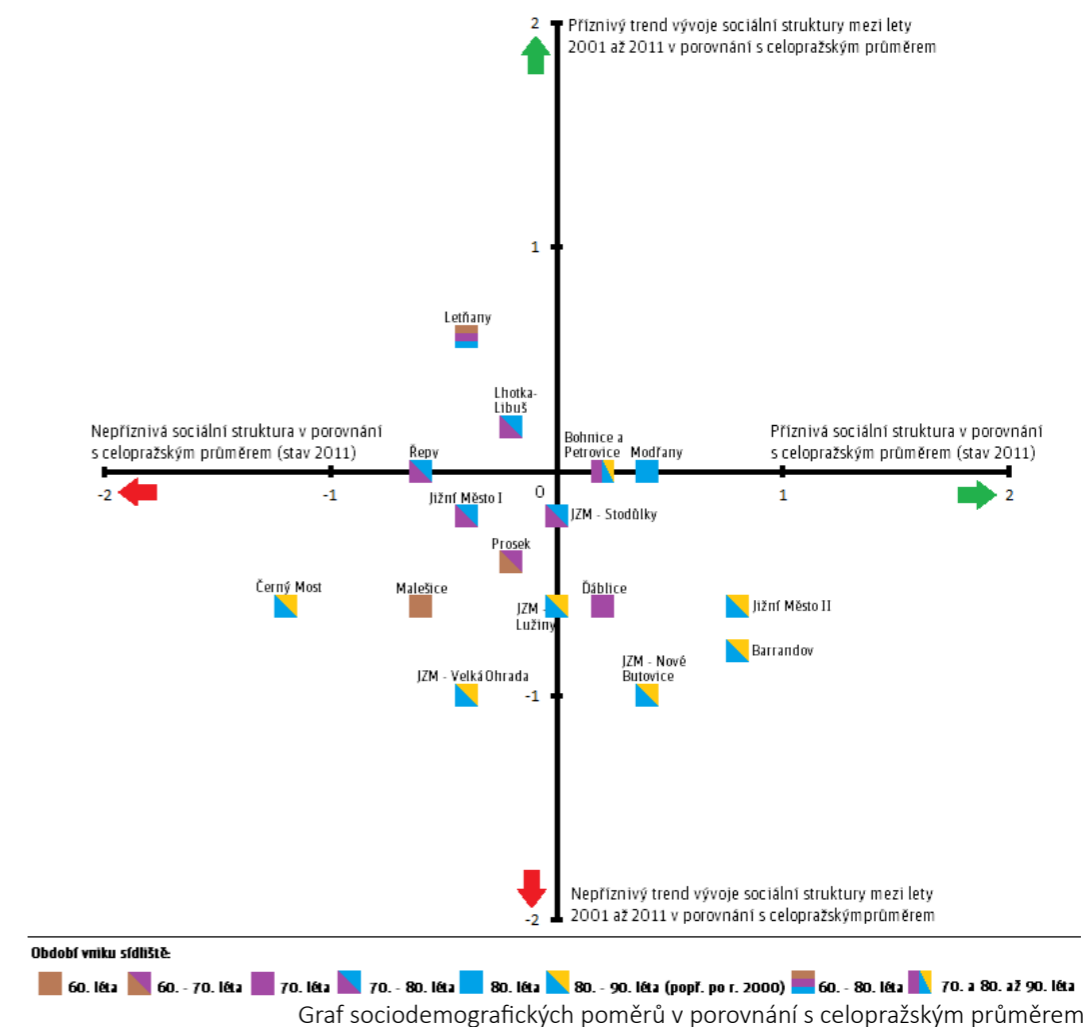
Dle analýzy Institutu pražského plánování většina velkých pražských sídlišť není sociální strukturou jednoznačně podprůměrná. Věková struktura se sice výrazně proměňuje, ale to má mimo jiné za příčinu fakt, že se na sídliště nastěhovala ve stejný čas velká spousta podobně starých obyvatel, a tak generační cyklus přicházení, odcházení a dědění probíhá ve vlnách. Ačkoliv data o velkých pražských sídlištích neprokazovala žádné šokující

zprávy, závěrem analýzy byla nepříliš optimistická prognóza. Bylo v ní konstatováno, že žádné ze zkoumaných sídlišť nevykazuje vůči celoměstské situaci nadprůměrně příznivý stav sociální struktury a zároveň i příznivý vývojový trend. Na grafu je naopak vidět, že mnoho zkoumaných sídlišť

je v obou případech vůči celopražské situaci podprůměrná. Nejhorší trend vývoje se týká hlavně sídlišť pocházejících z 80. a 90. let. Znamená to, že pokud nenastanou nějaké změny, tak hrozí vznik vyloučených lokalit.

Graffiti na nově realizovaném Jižním Městě, Praha

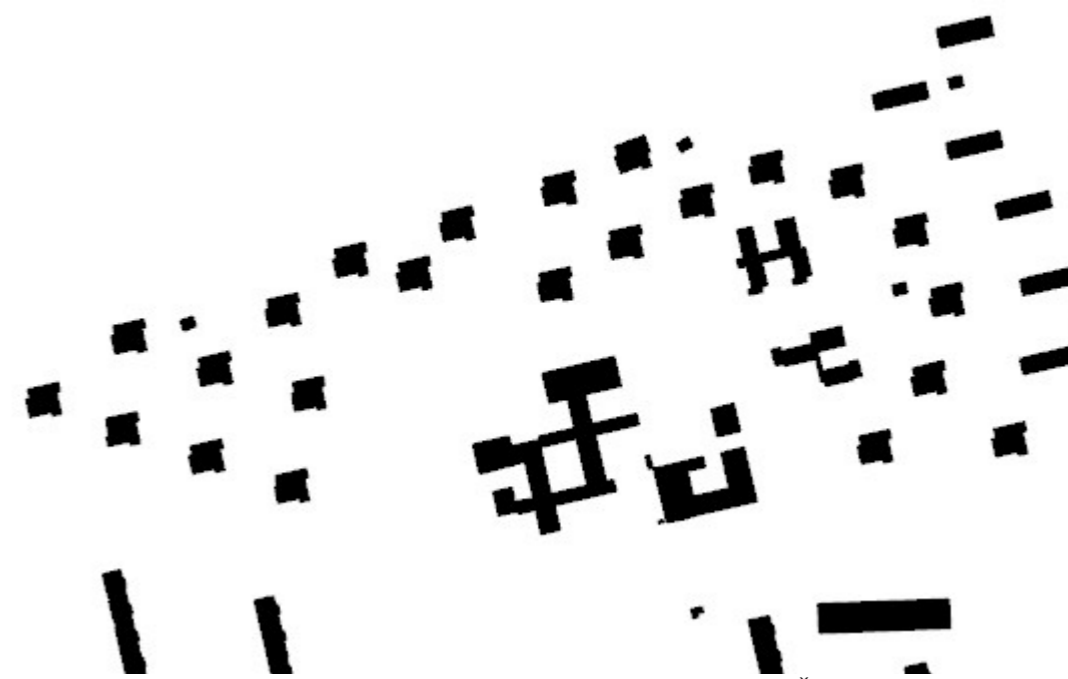
04. MORFOLOGIE URBANISTICKÝCH STRUKTUR

Díky opuštění tradičního urbanismu a potlačení významu prostoru ulice a náměstí se v modernistickém urbanismu mohlo experimentovat a nacházet tak nové strukturální typy zástavby. Na území tehdejšího Československa (a ČSSR) vznikalo mnoho sídlišť a nedá se jednoznačně říci, že určité struktury připadají pouze konkrétnímu časovému období. Ale i tak můžeme v průběhu oněch padesáti let, kdy se panelová sídliště budovala, pozorovat, jak se zástavba měnila

od čistě modernistické a volné formy po takové, které se znovu navracely k tradičnímu městu. Lze vysledovat jak v 50. letech měli projektanti potřebu ověřit si správnost funkcionalismu a jak se později znovu postmoderně zaměřují na tvorbu městského prostoru, i když jinou formou. Rozdělení a označení struktur je převzato od prof. Ing. arch. Michala Kohouta, doc. Ing. arch. Davida Tichého a kolektivu z knihy *Sídliště, jak dál?*.

sídliště Novodvorská, Praha, M 1: 2000

severní část sídliště Ďáblice, Praha, M 1: 2000

ŘÁDKY

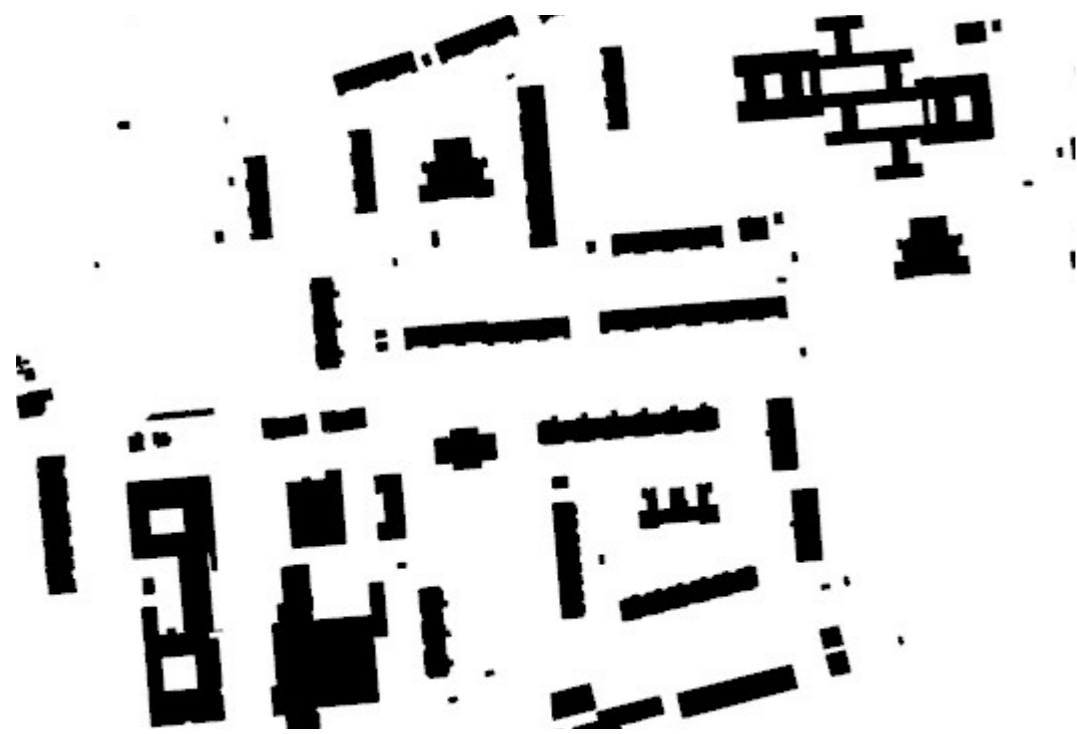
Tento typ struktury je jedním ze dvou, které přímo vychází z původních funkcionalistických vizí urbanismu moderního města. Řádky narušují prostor ulic a popírají princip městského bloku. Struktura je vytvořena z pravidelného opakování deskových domů a vytváří tak mezi sebou mezery, kterými plyne veřejný prostor. Tato forma byla u nás aplikována jako

první. Sídliště jako jsou Solidarita či Břevnov jsou příklady, kde objekty mají ještě částečně cihlové konstrukce, ale urbanisticky se už bezpochyby řadí mezi jejich celopanelové následovníky. Těmi jsou například pražská sídliště Novodvorská, Pankrác nebo Hostivařské sídliště mezi ulicí Plukovníka Mráze a Bruslařská.

POLE

Druhým typem struktury, která se přímo odkazuje na plány vzniklé na základě Athénské charty, jsou rovnoměrně rozmístěné domy nevytvářející žádnou hierarchii prostoru, což komplikuje lidem orientaci. Jsou to domy bodové nebo věžové, které svým půdorysem jsou všestranné,

a tak neurčují, co je vzadu nebo vepředu. Veřejný prostor mezi nimi volně plyne. Struktura pole se nejvíce blíží vizi „bydlení v parku“. Příkladem je sídliště Žabovřesky v Brně anebo části některých pražských sídlišť, jako je severní část sídliště Ďáblice.

sídliště Modřany, Praha, M 1: 2000

VOLNÉ KOMPOZICE

Tento typ je kombinací bodových či věžových domů s deskovými. Zahrnuje všechny těžko uchopitelné struktury bez znatelné hierarchie či kompozice. Kombinování typů je časté a v menším měřítku se tato struktura vyskytuje na většině velkých sídlišť.

Ve větším měřítku lze uvést za příklad pražské Modřany či Košík. Této struktuře často chybí řád, čímž značně snižuje přirozenou orientaci.

sídliště Lužiny, Praha, M 1: 2000

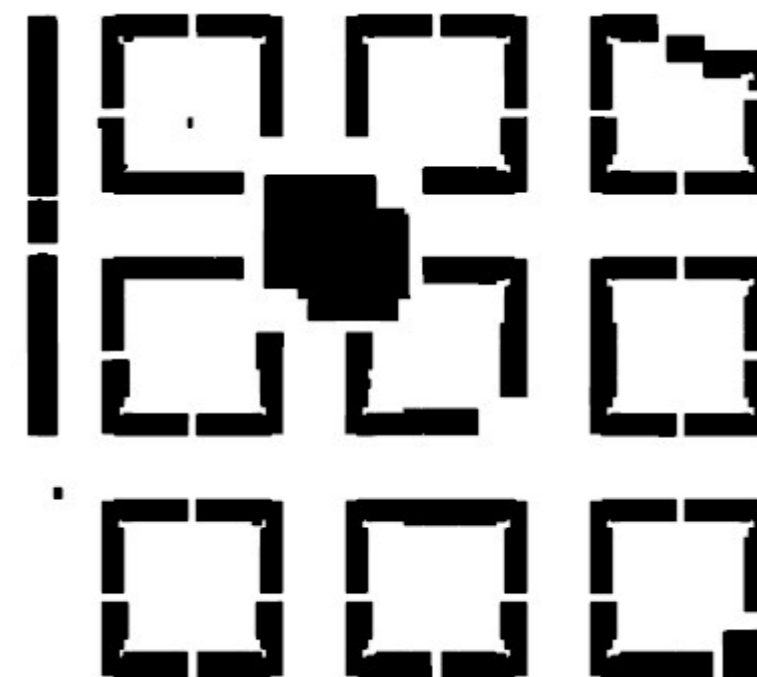
SUPERBLOKY

Už v 60. letech se začaly objevovat kritiky modernistických sídlišť, což vyvolávalo přehodnocování urbanistických struktur jako jsou řádky a pole. Kritika směřovala k nekoncepčnímu zacházení s veřejným prostorem, monotónnosti a špatné orientaci na sídlištích. Superbloky nejsou variací tradičních bloků v kompaktním městě, ale snaží se prostor nějak rozdělit a částečně

uzavřít. Na pražských Lužinách například, jsou vytvořeny polygonální tvary, které uzavírají vnitřní veřejný prostor. Bohužel měřítko, které je zde několikanásobně větší než v tradičním městě, neumožňuje pocit uzavřenosti. Dalším příkladem jsou Ďáblice, kde deskové domy vytváří pravoúhlé otevřené superbloky, ve kterých se nachází parky a občanská vybavenost.

sídliště Nové Butovice, Praha, M 1: 2000

sídliště Velká Ohrada, Praha, M 1: 2000

SUPERSTRUKTURY

Koncepční kompozice hraje pro superstruktury hlavní roli, avšak není to pouze kompozice jednotlivých domů jako spíš celých lokalit. Superstruktura se aplikovala hlavně v 70. letech, kdy masová výstavba panelových sídlišť probíhala nejvíce.

Nové lokality (někdy i čtvrtě) vznikaly naráz a tak měly jednotný koncept ve větším měřítku. Na Jižním Městě to je křížové uspořádání a na Nových Butovicích zalamovaná dlouhá deska vytvářející tvar celé lokality.

PSEUDOBLOKY

Po desetiletích experimentování s modernistickými strukturami a po jejich vyvíjení a kritizování se začali architekti vracet k principům tradičního města. Základní prvky hierarchie veřejného prostoru, jako je ulice, náměstí nebo park, byly opět vzkříšeny a byla snaha je snoubit s panelovým sídlištěm. Jak bylo výše zmíněno, úmysly architektů byly často pozměněny státním direktivním plánováním,

a proto výsledné projekty nemohou být natolik odlišné od jejich předchůdců, jako byly často zamýšleny. Jedním z příkladů je Nový Barrandov, kde je prostor parkového náměstí a otevřené bloky domů. Nejvíce vypovídající je však sídliště Velká Ohrada, které se stává z devíti pravouhlých bloků v rastru. Prostor ulice je jednoznačně definován a stejně tak i vnitroblok.

05. ZÁKLADNÍ TYPY KONSTRUKČNÍCH SOUSTAV

Různé zdroje se neshodují na počtu typů konstrukčních soustav v České republice. Některé prameny uvádí 54, jiné 62 a některé dokonce 70 různých typů. Důvodem tohoto velkého množství je, že většina soustav byla různě upravena pro konkrétní města nebo přímo lokalitu. Vznikly tak soustavy se zakomponovanou zkratkou ve jménu například „OS“ pro Ostravu, „HK“ pro Hradec Králové a podobně. Navíc převážně v 50. a 60. letech vznikaly atypické a experimentální domy, které

se někdy po dostavění zopakovaly na pár jiných místech, je proto diskutabilní, zda se mají započítávat mezi typy konstrukčních řad.

Vybrala jsem proto několik základních soustav, které mají význam pro vývoj nebo se v Praze hojně vyskytují.

**T1, T5, T11, T12, T13, T14, T15, T16,
T17, T20, T22, T42, T52**

**G32, G40, G55, G57, G58, G59, GOS64,
GOS66**

**T01 B, T02 B, T03 B, T05 B, T06 B, T08 B,
TOB-Nitra, T09B**

B2, B4

VMOS, VOS, VPOS

B60, B70, B70-360, BP 70 OS

MS Průmstav

PS61, PS69, PS69/2

HK60, HK65, HK69, HKS70, HKSG

VVÚ ETA

Larsen - Nielsen

BANKS

OP1.11, OP1.13, OP1.21, OP1.31

G40

Doba výstavby: 1953- 1956

Nosný systém: příčný + nosný obvodový plášť

Rozpon: 3,2 a 3,8 m

Světlá výška: 2700 mm

Konstrukční výška: 2900 mm

Počet podlaží: 5 NP

Typy sekcí: řadové

Příklady: Zelená liška

Řada G40 je na první pohled odlišná, a zároveň je velmi důležitá pro celkový vývoj panelových domů. Právě dům typu G40 byl prvním celopanelovým domem na našem území. První prototyp byl postaven roku 1953 ve Zlíně – tehdejší Gottwaldově. Odtud pochází písmeno „G“ v názvu, které je doplněno číslem „40“, které značí počet bytů v jednom domě.

Všechny domy G40 vypadají stejně: mají 5 pater, hloubku 14 m a jsou rozděleny do dvou sekcí jako dvojdomy. Tato řada byla jediná stavěna ve slohu socialistického realismu, což se projevuje převážně na fasádách domů. Ty jsou totiž zdobeny pilastry (které překrývají spáry mezi panely), dekorovanými římsami, balustrádami, domovními znameními a pod. Jednotlivé moduly na fasádě měly

dokonce odlišnou hloubku, a tak tím byla vytvořena tektonika naznačující rizality. Nevyskytují se zde balkóny ani lodžie, nýbrž francouzská okna. Jediným domem s balkóny je prototyp z roku 1953.

Domy sice byly všude stejné, ale pro odlišení v různých městech měly jiné barvy. Například v Praze měly světle žlutou barvu nebo v Přerově tmavou okrovou. Zajímavostí je, že už tato první řada měla podlahové vytápění Crittall, což dokazuje, jak panelové domy byly dobře technologicky vybavené.

Sídliště Zelená liška (Praha 4) je nejstarší panelové sídliště v Praze a sestává se z domů typu G40. Tyto domy jsou zvláštní tím, že jsou pod nimi postaveny atomové kryty.

První pražské sídliště Zelená Liška

Detail dekorativních prvků dle slohu socialistický realismus, Zelená Liška

G57

Doba výstavby: 1957- 1967

Nosný systém: příčný + nosný obvodový plášť

Rozpon: 3,6 m

Světlá výška: 2700 mm

Konstrukční výška: 2850 mm

Počet podlaží: 3, 4, 5, 6, 7, 8, 10 NP

Typy sekcí: řadové, koncové, rohové, bodové

Příklady: Petřiny, Malešice

Následovníkem řady G40 je řada G57, jejíž název stále nese písmeno „G“ jako Gottwaldov, ačkoliv na jejím vývoji se již pracovalo v Praze. Číslice „57“ už také neznačí počet bytů, nýbrž rok 1957, ve kterém byla tato konstrukční soustava navržena.

Typ G57 byl velmi oblíbený a stavěl se celých deset let. Za tuto poměrně dlouhou dobu se dočkal mnohých obměn, což je důvodem k tomu, proč není jednoduché G57 popsat. Důležitou změnu ale je, že už nebyl stavěn ve slohu socialistického realismu, což znamená, že byl očištěn od pilastrů, ozdobných říms, balustrád, rizalitů apod. A naopak přibýly lodžie do kaž-

dého bytu. Domy mívají tři sekce a ty krajové se od sebe často liší dispozicí bytů.

Na fotografiích vpravo jsou domy typu G57, které jsou oba na pražských Petřinách, avšak se velmi odlišují. Varianta nahoře se ještě nápadně podobá typu G40 a dokonce na fasádě můžeme vidět velmi zjednodušené náznaky pilastrů a římsy. Oproti tomu na obrázku dole je vyfocena pozdější varianta, která má 7 pater a nápadně předsunuté schodišťové chodby.

Soustava G57 v dřívější verzi zřejmě vycházela z předchozí soustavy G40, Petřiny

Varianta soustavy G57 s předsunutými schodišťovými chodbami, Petřiny

T06B

Doba výstavby: 1.třetina 60.let

Nosný systém: příčný

Rozpon: 3,6 m

Světlá výška: 2620 mm, 2650 mm

Konstrukční výška: 2800 mm

Počet podlaží: 4, 5, 6, 8, 12, 13, 15 NP

Typy sekcí: řadové (nejčastější), koncové, bodové, věžové

Příklady: Hostivař, Letňany, Střížkov, Libeň, Zličín

Domy oblíbené soustavy T06B se stavěly po celé Československé republice. Soustava vznikla evolucí typu G57 a přebrala jeho příčný nosný systém i rozpon 3,6 m. Na jejím vývoji se začalo pracovat už na konci 50. let, ale stavět se začala až v první třetině let 60. Je to nejčastější soustava v ČR i SR. Měla předepsané některé směrnice a zásady týkající se konstrukce, ale v mnohých věcech ji bylo možné upravit dle stavebníka či města. Vznikly tak desítky různých variant.

Spousta variant vzniklo jako návrh pro konkrétní města. Existuje tedy řada T06B-OL (Olomouc), T06B-OS (Ostrava) atd. Ale některé typy ani nemají své odlišné označení. Varianty se liší dispozicemi bytů i řešením obvodového pláště. Ten může být parapetní s meziokenními pilířky, celostěnový nebo spínavý. Obvykle se budovaly řadové typy, ale není těžké narazit i na bodové či věžové.

Na obrázku vpravo jsou dva domy typu T06B v Ostravě–Výškovicích. Oba objekty mají parapetní obvodový plášť s meziokenními pilířky, ale ten napravo je už po rekonstrukci. Tato konkrétní rekonstrukce přiznává domu jeho řešení fasády, ale bohužel je velmi časté ho nepřiznat. To se stalo na domě nalevo, který byl později po pořízení fotografie také zateplen.

Necitlivým zateplením se stírají rozdíly mezi jednotlivými panelovými domy a podporuje se tak jejich vytýkaná uniformita.

Původní a zateplený dům s parapetními obvodovými plášti, Výškovice, Ostrava-Jih

T08B

Doba výstavby: 1962 – 1980

Nosný systém: příčný

Rozpon: 6 m

Světlá výška: 2550 mm

Konstrukční výška: 2800 mm

Počet podlaží: 4, 8 NP- řadové a bodové
10, 12 NP- věžové

Typy sekcí: řadové, koncové, bodové

Příklady: Invalidovna, Ďáblice

Stejně jako T06B se na konci 50. let začalo pracovat na vývoji soustavy T08B. Výzkum byl dokončen rovněž v 1. třetině 60. let a začalo se budovat. Konstrukčně byla zajímavější než její sesterská T06B a to hlavně rozponem. Soustava T08B totiž měla jednotný rozpon 6 metrů, což otevíralo stavitelům spoustu nových možností. Dispozice se uvolnila od podlouhlých půdorysů místností a přivedla svou proporcí více světla do bytových jednotek. Zároveň se příčky mohly provádět z lehkých materiálů, což značně odlehčilo celou budovu i snížilo výdaje na stavbu. Navíc konstrukce opět umožňuje různá řešení obvodového pláště. Například v jihočeské variantě

T06B-JČ jsou pásová okna. Zajímavostí je, že se v těchto domech vyskytuje výhradně jednoramenné schodiště.

Pražské sídliště Ďáblice bývá označováno za nejhezčí sídliště. Například prof. PhDr. Rostislav Švácha ho označil za „nejlépe naplánované sídliště z 60. let“. Vytváří strukturu superbloků, v jejichž vnitroblocích se nacházejí budovy občanské vybavenosti (mateřské školky apod.). Ďáblické domy využívají i štítovou fasádu pro okna a lodžie, a dokonce při jejich návrhu bylo myšleno i na aktivní parter.

Kolorovaná fotografie pražských Ďáblic s realizovaným parkem

Využití štítové strany domu, Ďáblice

VVÚ-ETA

Doba výstavby: 1971 – 1992

Nosný systém: příčný

Rozpon: 6 a 3 m

Světlá výška: 2550 mm

Konstrukční výška: 2800 mm

Počet podlaží: 4, 8, 12 NP

Typy sekcí: řadové, koncové, rohové, bodové

Příklady: Lužiny, Nový Barrandov, Jižní město

V roce 1972 vznikly typové podklady pro nové konstrukční soustavy – NKS. Byl to průlomový bod ve vývoji panelových domů, protože se od konstrukcí začaly vyžadovat mnohem vyšší nároky. Dle těchto nových požadavků se uplatňovaly dvouplášťové střechy, sendvičové obvodové panely, okna s lepšími izolačními vlastnostmi apod. Důležitá změna se odehrála v přístupu k bezpečnosti a odolnosti požární i při jiných katastrofách (jako je například výbuch plynu). Díky NKS vznikly nové soustavy, ale také se začaly upravovat ty staré. Vývoj soustavy T08B se rozdvoжил na její vylepšenou verzi a na novou soustavu VVÚ-ETA, která z ní vzešla. Soustava VVÚ-ETA převzala od T08B její šestimetrový rozpon a přidala k němu doplňkový rozpon 3

m. Její výstavba probíhala převážně jen v Praze a středních Čechách, ale za to se zde používala přes 20 let. Díky předchozímu vývoji byla velmi flexibilní, a tak umožňovala navrhovat mnoho různých obměn. Bohužel politická atmosféra v ČSSR už tak flexibilní nebyla, a tak nařizovala architektům a projektantům navrhovat domy ze základních typizovaných dílců, aby betonárny mohly odvést svou práci co nejlevněji a nejrychleji. Sídliště Lužiny jsou příkladem, kde byla tato soustava propojena šikmými krčky tak, aby vytvořily šnekovité superbloky. Na této ukázce je vidět, jak tehdejší doba neumožňovala architektům příliš měnit jednotlivé domy, ale mohli pracovat s urbanistickou strukturou.

Jižní Město, Praha

Šnekovité superbloky na pražských Lužinách

B70

Doba výstavby: 1970 – 1985

Nosný systém: kombinovaný

Rozpon: 2,4 m, 3,6 m a 4,8 m

Světlá výška: 2620 mm

Konstrukční výška: 2800 mm

Počet podlaží: 4, 8 NP

Typy sekcí: řadové, koncové, rohové, bodové, chodbové, strukturální

Příklady: Bohunice a Starý Lískovec (Brno)

Jedna z prvních nových soustav dle standardu NKS byla řada B70. Začala se stavět v první třetině 70. let a to převážně v Brně. Soustava vyniká svou půdorysnou členitostí, která sice umožňuje přivést do bytových jednotek více světla, ale zároveň kolem sebe vytváří plochy zbytkové zeleně. Tento vzhled ji velmi odlišuje od předchozích řad.

B70 se později stavěla i v severních Čechách v modifikované verzi, která nesla název B70-U.

sídlišť Vinohrady, Brno

Typická členitost soustavy B70.

OP1.11

Doba výstavby: 1975 – 1989

Nosný systém: příčný a kombinovaný

Rozpon: 2,4 m, 3 m a 4,2 m

Světlá výška: 2650 mm

Konstrukční výška: 2800 mm

Počet podlaží: 4, 8, 12 NP

Typy sekcí: řadové, koncové, rohové, bodové

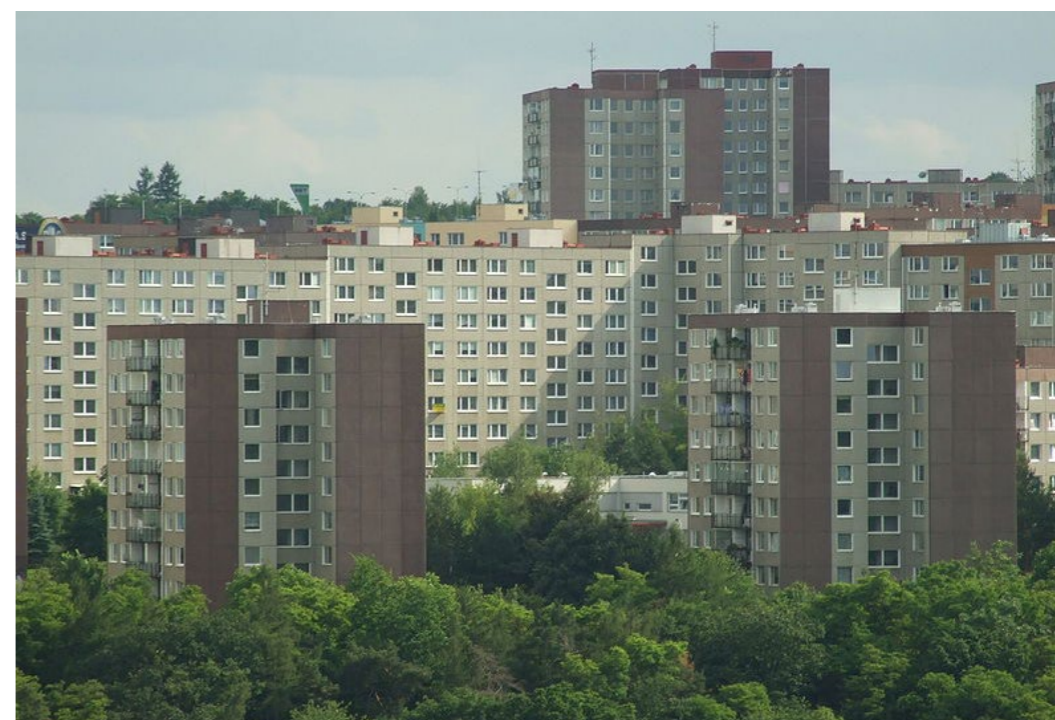
Příklady: Nový Barrandov, Radotín

Konstrukční soustava OP (OP1.11 byla následovaná OP1.12, OP 1.21 atd.) je jednou z nejmladších. Výstavba OP1.11 probíhala v 80. letech, a to převážně v Severomoravském kraji. Příklady se však nachází i v Praze. Charakteristickými znaky jsou zapuštěné lodžie s vysunutou podlahou, sendvičové panely zhotovené mimo stavbu a velká okna. Na původních nezateplených objektech byly výrazné spáry spojů, které odhalují typické panely s okenními otvory tvaru „U“ bez nadpraží. Díky jejich zhotovení mimo stavbu včetně povrchové úpravy jsou

spáry hluboké. Prefabrikace i s dokončením povrchů velmi urychlila dobu výstavby, ale zároveň to umožnilo málo barevných variant. Typická barva OP1.11 byla bílá, ale ukázalo se, že bílé panely byly lehko náchylné na přilnutí špíny (hlavně na ostravsku). V některých projektech nechali architekti panely probarvit, což se například ve velkém měřítku stalo na pražském Barrandově. Tím se snažili rozbít uniformitu této soustavy, která díky zapuštěným lodžím a jednoduchému půdorysu působí velmi stroze.

Charakteristické okenní panely tvaru „U“ a viditelné spáry, sídliště Nový Barrandov

Probarvení panelů, sídliště Nový Barrandov

06. ZÁVĚR

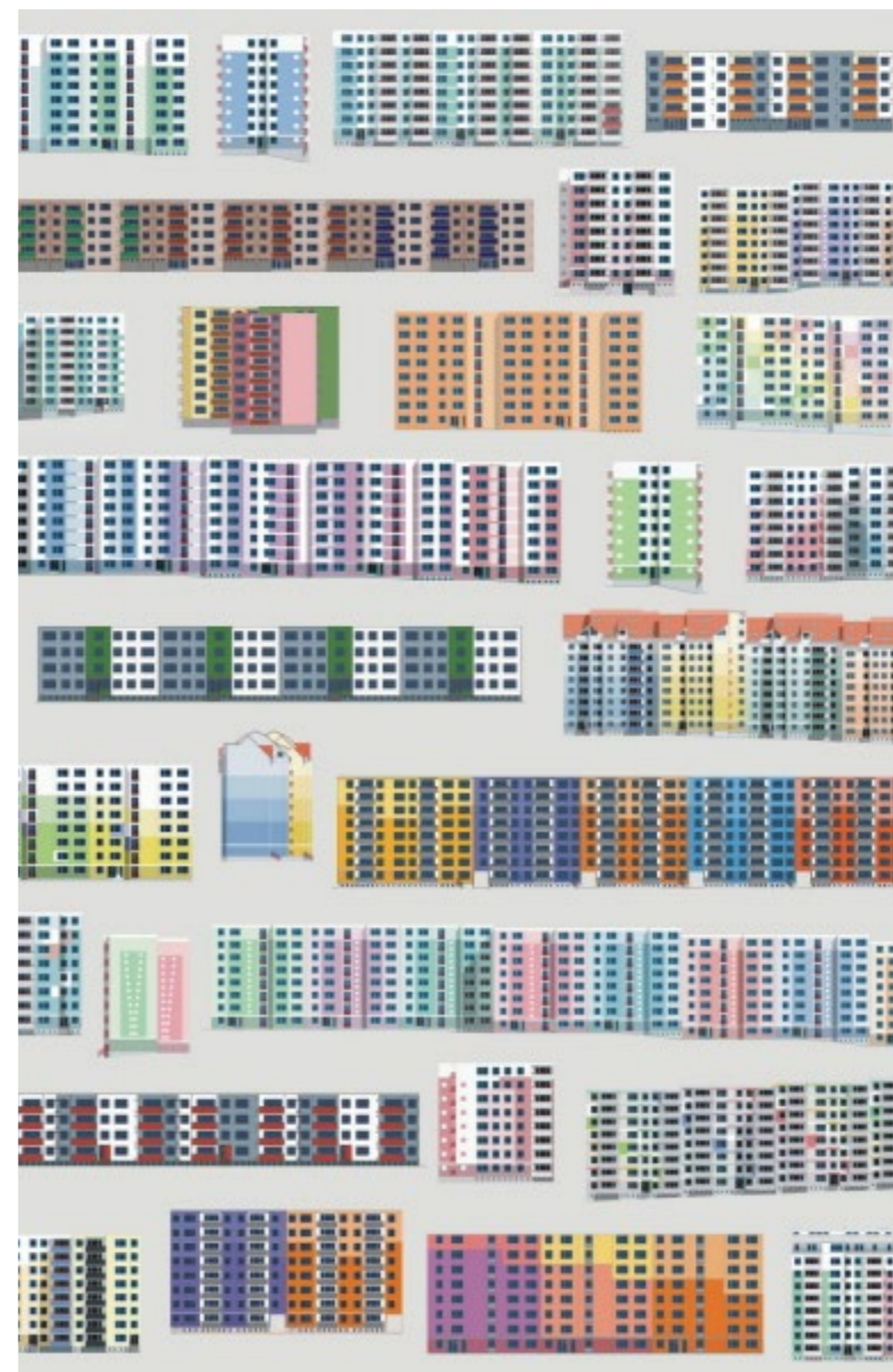
Zkoumání sídlišť z více hledisek přináší pochopení, proč a za jakých okolností takové lokality vznikly.

S ohledem na původní myšlenky a cíle vychází najevo, že většina jejich nedostatků vychází ze špatných prognóz architektů té doby, malých zkušeností s urbanismem netradičního typu a také z velké části jsou nedostatky vázány na nedokončené realizace a změny původních návrhů direktivním plánováním totalitního režimu. Dnes už je zkušeností více a tehdejší prognózy vyvrátil čas. Je tedy nutnost začít řešit problémy sídlišť a zvyšovat tam kvalitu životního prostředí, protože jinak se z nich postupem budou stávat vyloučené lokality. V Praze se tento negativní trend vyvíjí nejpomaleji, kvůli trhu a přílivu obyvatel, ale právě díky tomu je větší šance z pražských sídlišť vytvořit kvalitní prostředí na život.

Spousta jejich obyvatel je na nich spokojená, protože nepochybně mají svá pozitiva. Výpis charakteristik slouží

k tomu uvědomit si, co jsou tyto kvality a oproti tomu, co jsou hlavní nedostatky, které je nutné řešit. A podle toho následně vytvářet nové návrhy a zásahy do těchto struktur.

V posledních dvaceti letech se zrekonstruovalo velké množství panelových domů. Mimo jiné se vyměňovala původní umakartová jádra, zasklívaly lodžie, a hlavně se zateplovaly fasády. Necitlivými úpravami, které nerespektovaly původní vzhled, se smazávala rozdílnost domů, a tak postupem času jsou sídliště čím dál tím více „šedá“, i přes dnes populární trend duhových fasád. Je načase přestat kreslit „veselé obrázky“ na fasády a začít přemýšlet, jak přeměnit panelová sídliště na funkční součásti města.

Grafika umělkyně Kateřiny Šedé poukazující na absurdní barevnost brněnského sídliště Nová Líšeň a na anonymitu zdejšího prostředí, z projektu *Každý pes jiná ves*

II. ANALÝZA MÍSTA

DIPLOMNÍ PROJEKT

01. LOKALITA	66
02. HISTORIE	70
03. PARTER	74

01. LOKALITA

Pražské Strašnice jsou část města, kde se potkává více typů zástavby. Z blízkých Vršovic se propisují městské bloky z 19.století, prvorepublikové vily sousedí s venkovskou zástavbou původních vesnic, a to vše je doplněno modernistickou zástavbou druhé poloviny minulého století.

Heterogenní struktura svými proměnami vytváří jak příjemná zákoutí, tak nefunkční střety různých principů. Jeden z případů těchto střetů se odehrává právě na pozemku mého návrhu.

Ulice Průběžná, na které se nachází tento pozemek, je hlavní ulicí a díky své šířce a probíhající tramvajové trati má nepochybně potenciál městské třídy. Avšak kvůli obklopující heterogenní zástavbě není tento potenciál plně podpořen. Jižní část vlevo zobrazeného segmentu ulice je definována lineárními a řadovými domy. Severní část je uvozena z obou stran bloky čtyřpodlažních domů vytvářejících jednoznačný uliční profil. Za těmito bloky se prostor rozlévá modernistickým způsobem kolem dvou panelových věží, které jsou odstoupené a natočené o přibližně 45 stupňů k chodníku. Průběžná ulice by mohla

přirozeně vést přeměnou z tradičního města do periferie, ale tento pozemek je dírou, která přechod příliš urychluje. Územím prochází tramvajová trať mimo jiné i linky číslo 22, což je páteřní linka pražské hromadné dopravy. Její první zastávkou v ulici Průběžná je zastávka Na Hroudě, která se nachází přímo u pozemku návrhu. Dopravní dostupnost také zajišťuje stanice metra A Strašnická.

Hned za pozemkem se dvěma věžemi se rozléhá sportovní komplex Gutovka, která je přitahuje lidi svou širokou nabídkou volnočasových aktivit.

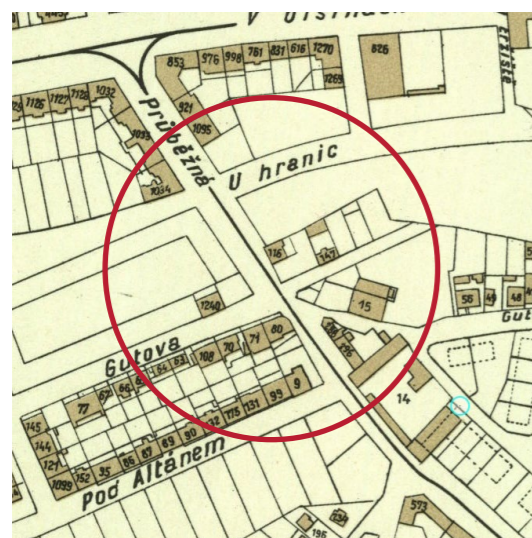

02. HISTORIE

Stabilní katastr, 1842

Dle historických pramenů stál na pozemku Škrábkův statek. Stavení u Starých Strašnic leželo na historické cestě spojující vesnici Hostivař přímo s hradební bránou nad Václavským náměstím - dnes trasa Vinohradská- Benešovská -Ruská-V Olšínách.

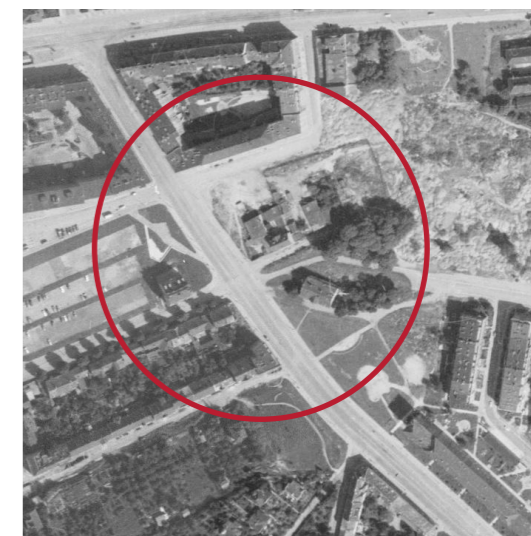

Orientační plán hl. m. Prahy, 1938

O necelých 100 let později lze vidět na plánu rozestavěné bloky v severní části a napřímení hlavní Průběžné ulice k ul. V Olšínách. Kolmá komunikace U Hranic se dnes nazývá Na Hroudě.

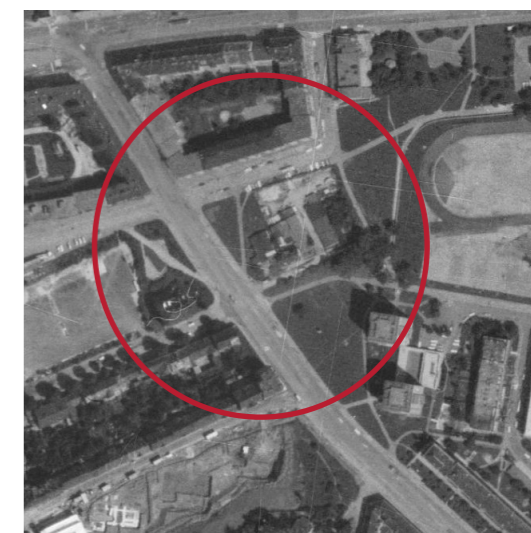
Ortofotomapa, 1966

Z mapy z roku 1966 je patrné, jak ubývala hospodářská stavení Škrábkova statku a naopak velkou plochu zabíralo parkoviště. Severní bloky jsou již dostaveny.

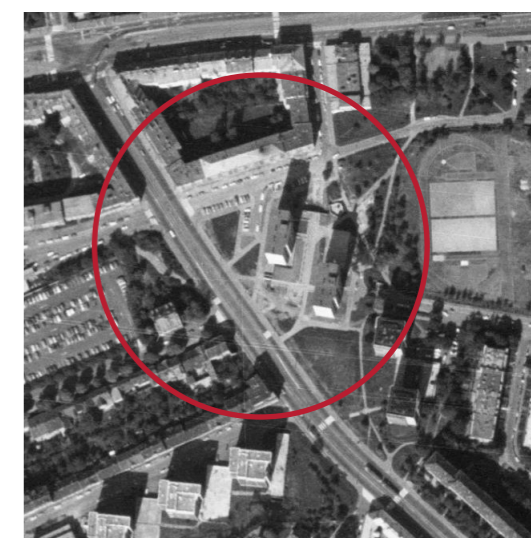
Ortofotomapa, 1975

Opět lze vidět úbytek stavení Škrábkova statku a na jihovýchod od něj stojí nové věžové panelové domy.

Ortofotomapa, 1988

Na místo Škrábkova statku byly umístěny dvě novostavby vysokých panelových domů, natočených o přibližně 45 stupňů k ulici.

Ortofotomapa, 2020

V roce 2020 je na fotografii vidět vybudovaný sportovní komplex Gutovka a vedle administrativní budova Global Payments Europe od architekta Stanislava Fialy.

Stávající stav

Dvě panelové věže na pozemku převyšují sousední blok o 8 pater. Ačkoliv urbanisticky fungují jako solitérní věže, typologicky jsou to řadové sekce. Mají hloubku 12,5 metru a jsou orientované přesně východozápadně. Mezi těmito domy je polozapuštěná

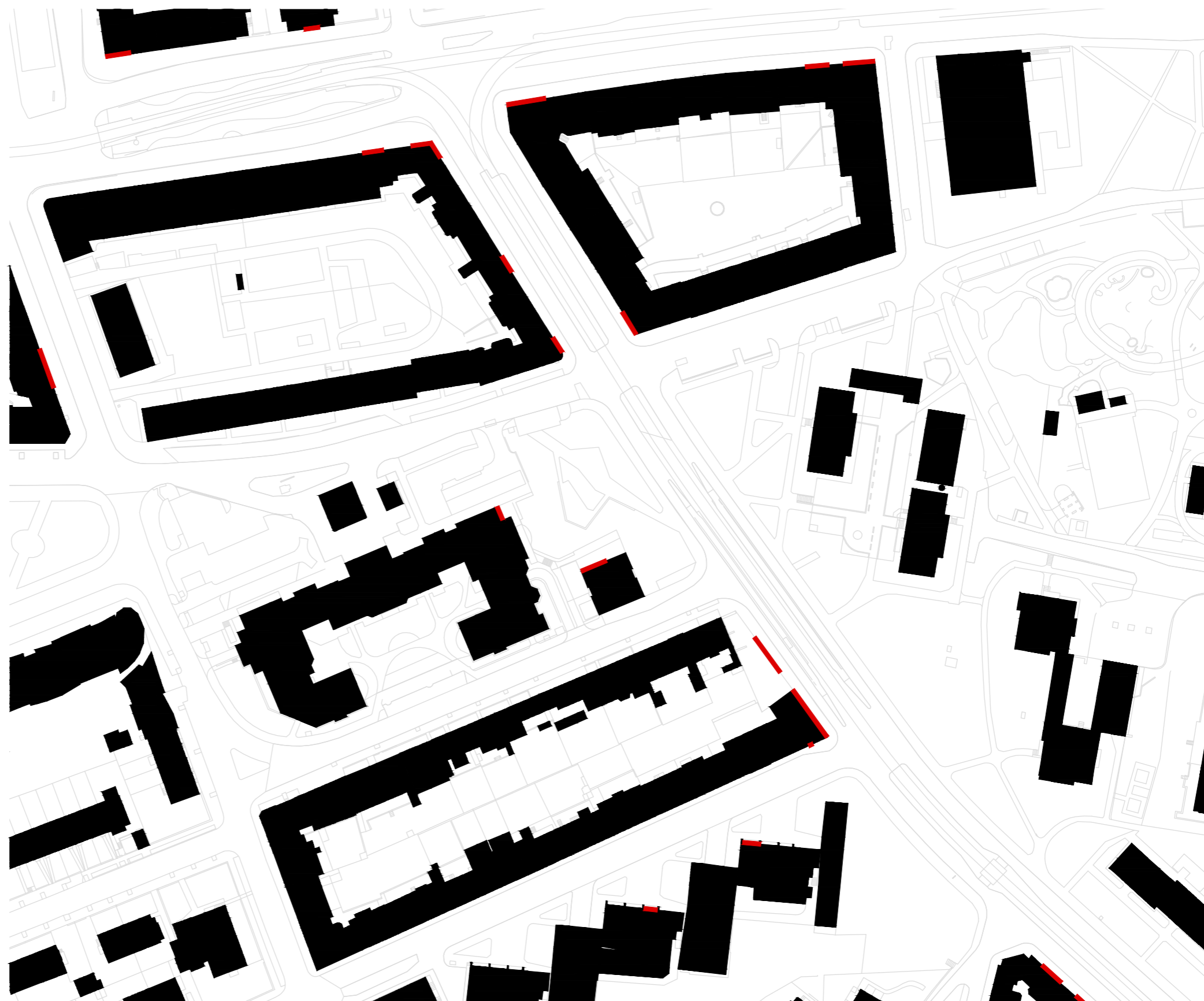
garáž s příjezdovou cestou ze severu. Jejich slepé jižní i severní fasády působí dojemem, že byly plánovány i sousední domy. Zdali tomu tak bylo, není jisté. Nový návrh však využívá obě jižní fasády a navazuje tím na původní smysl řadové sekce.

03. PARTER

Ačkoliv se v této lokalitě nachází stanice metra A Strašnická, je v okolí nízká vybavenost. Občasné malometrážní obchody na nárožích nejsou schopné saturovat poptávku. Vede to k nutnosti delší jízdy za nákupem, což je proti principům tzv. města krátkých vzdáleností. V projektu je proto navrženo aktivní parter.

 aktivní parter

M 1:1500

III. NÁVRH

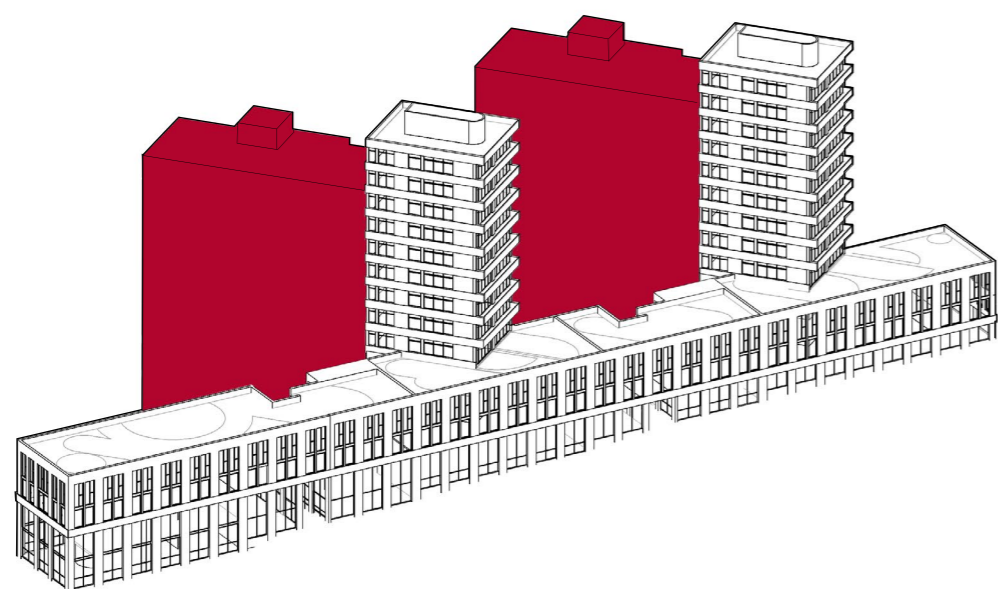
DIPLOMNÍ PROJEKT

01. KONCEPT	78
02. OBRAZY	84
03. BYTY	118
04. ZÁVĚR	136

01. KONCEPT

Výchozí myšlenkou projektu je práce s klady i zápory normalizační bytové výstavby. Modernistická panelová sídliště se vyskytují alespoň v malém měřítku v každém městě České republiky, ale není běžné s ní pracovat. Nové projekty se od nich často distancují nebo, v lepším případě, zástavbu doplňují bez většího zásahu.

Panelové domy jsou i se svými nedokonalostmi bezesporu součástí českých měst, na což se tento projekt snaží poukázat a podnítit rozvoj, který se k modernistické zástavbě neotáčí zády, ale naopak s ní komunikuje a snaží se ji přijmout do společného celku – města.

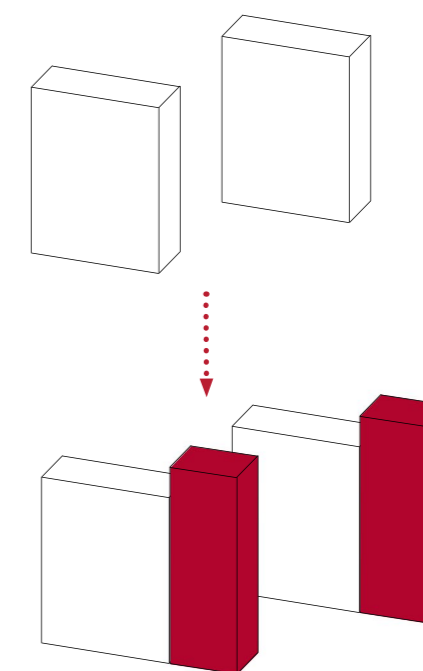

Z předchozích analýz vyplývá, že ulice Průběžná potřebuje v tomto místě výrazně definovat uliční čáru, aby vznikl městský prostor u tramvajové

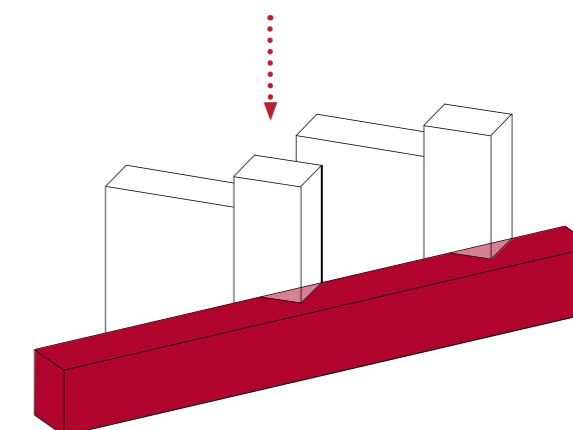
zastávky. Tramvaj jedoucí z centra a metro A vytváří potenciál pro funkční aktivní parter, který by vyvážil nedostatek komerčních prostorů v okolí.

TŘI HMOTY

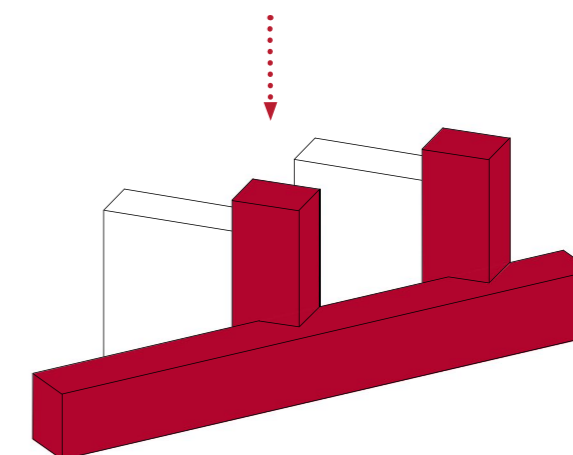
Návrh se skládá ze tří hmot – dvou věží a jedné horizontály.

Věže sdílí slepé jižní fasády stávajících domů na pozemku a tvoří tak jejich koncové sekce. Navazují na ně stejnou hloubkou, ale využívají i jižní fasádu, která je celá tvořená z balkonů.

Třetí horizontální část propojuje věže a vytváří městský prostor. Svou dlouhou jednoznačnou hmotou definuje uliční čáru, tvaruje veřejný prostor a vytváří jemnější přechod od blokové zástavby k liniovým domům s předzahrádkami.

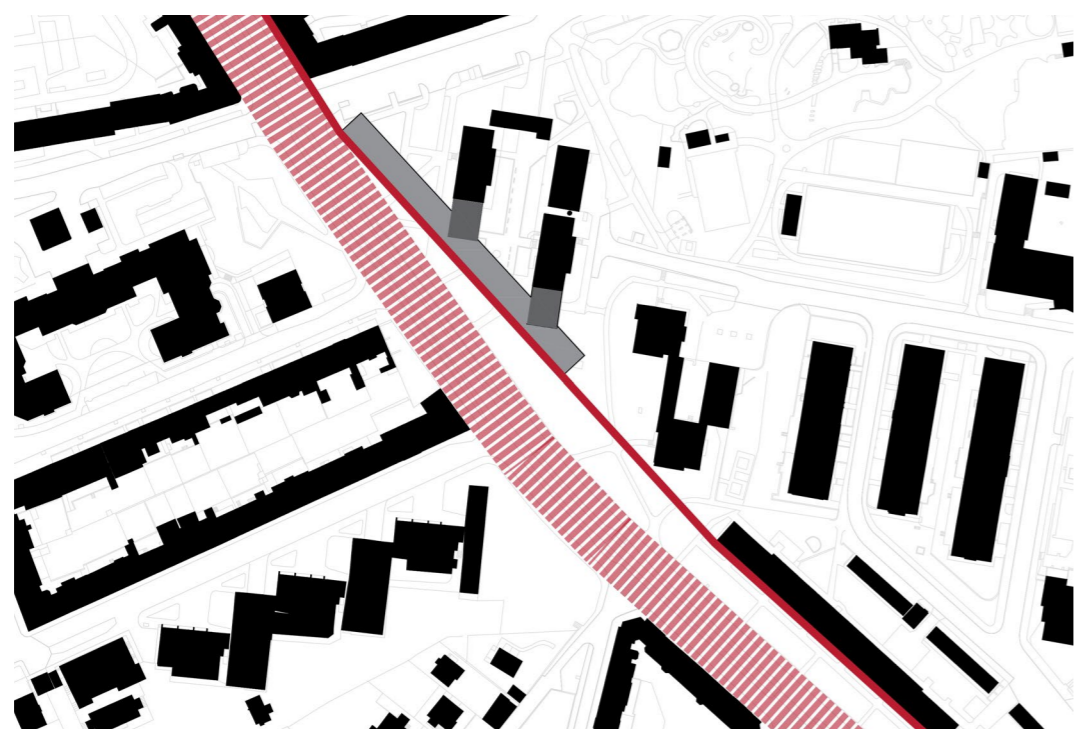

Schéma definice uliční čáry- linie spojující sousední domy

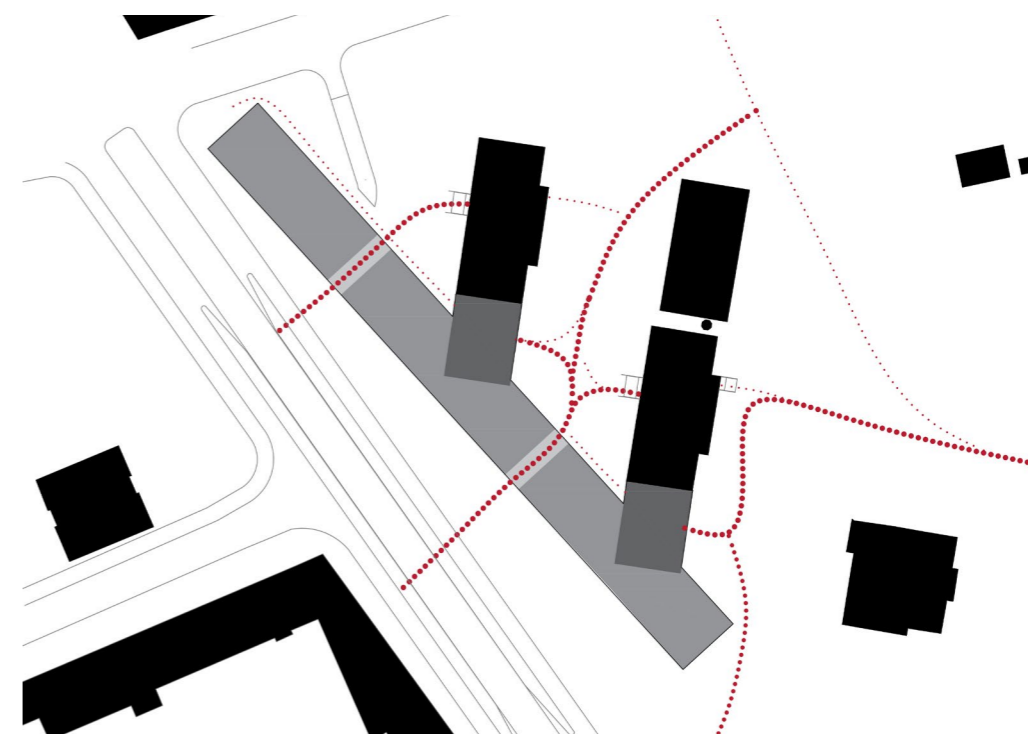

Schéma prostupnosti

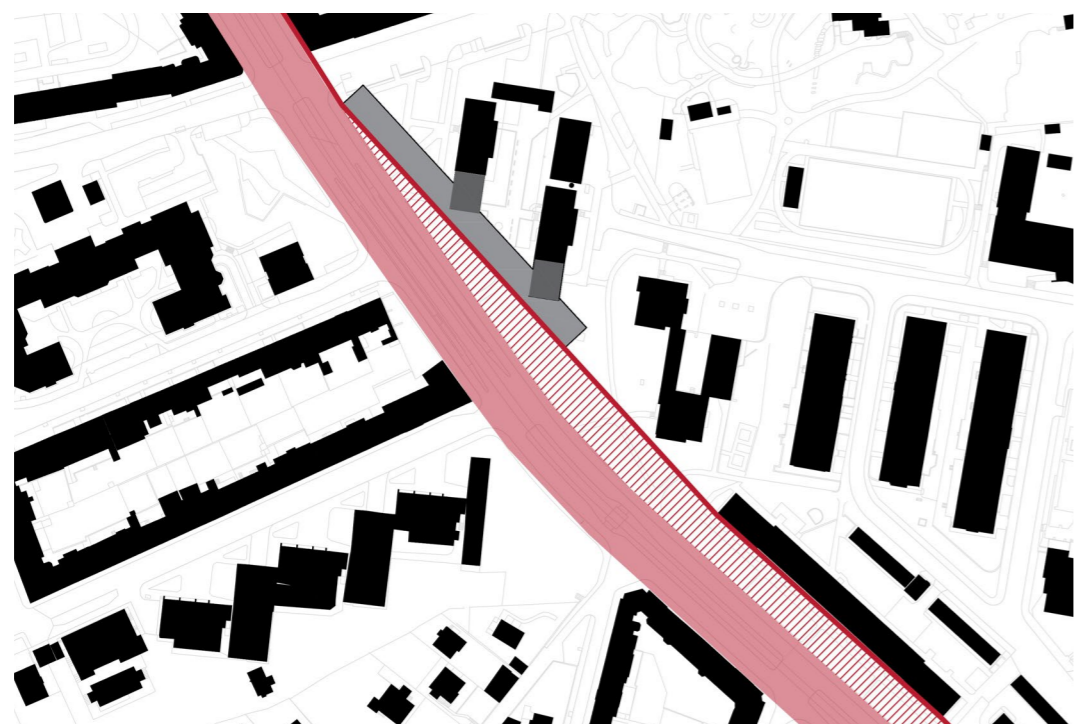

Schéma definice uliční čáry- vzniklý prostor mezi domem a ulicí

DEFINOVÁNÍ ULIČNÍ ČÁRY

Horizontální hmota důrazně definuje uliční čáru, avšak nekopíruje hranu stávajícího chodníku. Pomyslně spojuje nároží bloku na severu a roh liniového domu na jihu, který odstupuje od ulice a vytváří prostor pro předzahrádky a uliční zeleň. Tímto spojením vzniká jemnější přechod mezi dvěma přístupy a zároveň je tím tvarován veřejný prostor mezi domem a tramvajovou zastávkou.

Ačkoliv dům jasně tvaruje veřejný prostor svou hmotou, nevytváří však bariéru. Dva průchody zajišťují přístup ze zastávky k stávajícím domům i přímou cestu k parku Gutovka. Díky prosklenému parteru lze vidět skrz dům, kde tak nevzniká odříznutý obslužný prostor, nýbrž polouzavřený prostor obyvatel domů.

FUNKČNÍ SCHÉMA

Po vzoru městského paláce je tento dům polyfunkční. Rozdělení hmot souvisí i s rozdělením funkcí:

BYTY

Věže navazující na panelový dům nabízejí ideální podmínky pro bydlení. Byty jsou prosvětlené vždy minimálně ze dvou světových stran. Každý z nich má jižně orientovaný balkon či střešní

zahradu, ze kterých je výhled do dále. Jejich výška a odstup od ulice zajišťuje klidnější prostředí, světlo i nižší prašnost od ulice.

KOMERCE A ADMINISTRATIVA

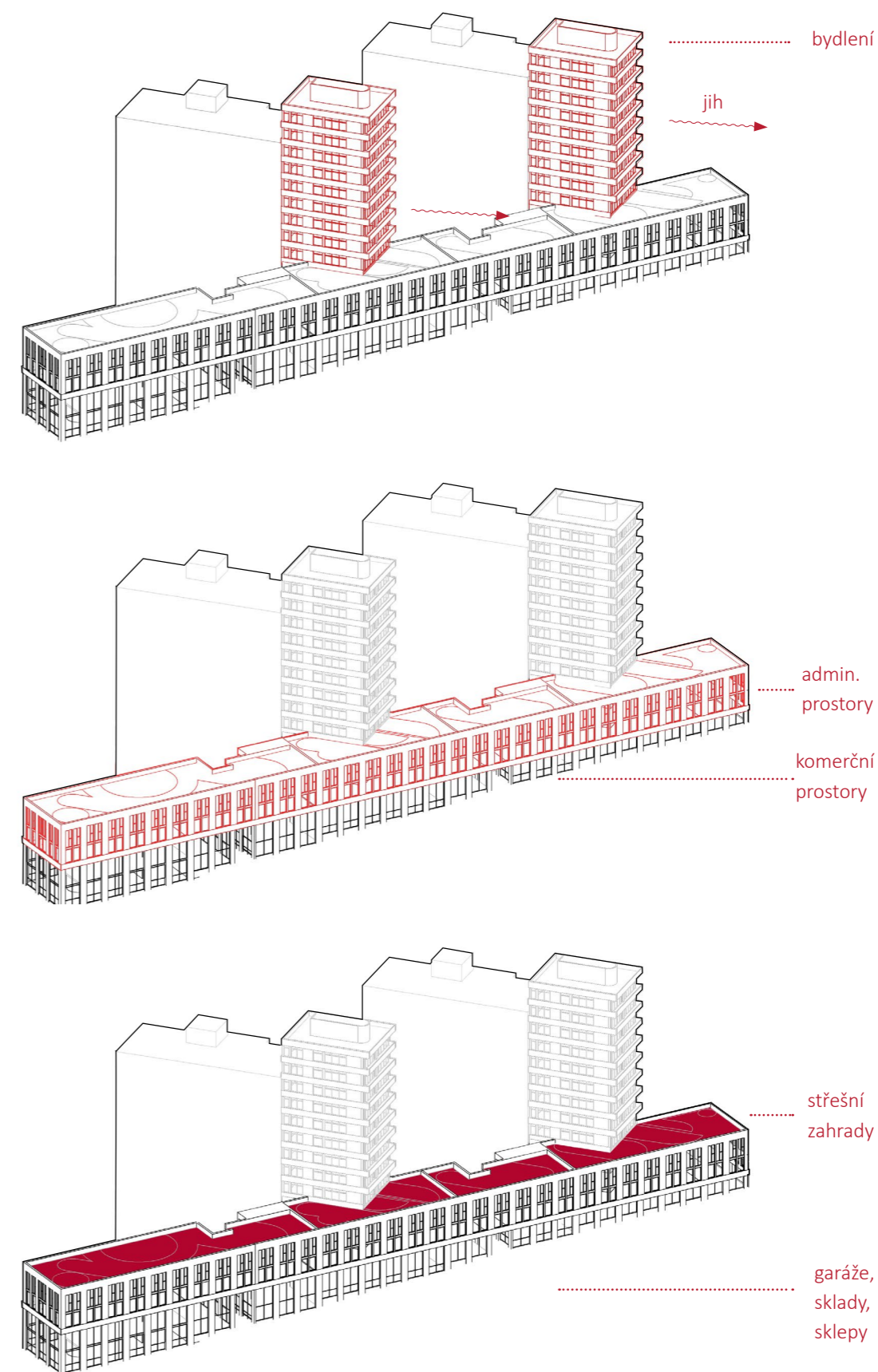
Horizontála slouží dvěma funkcím – komerci a administrativě. Komerční pronajimatelné prostory jsou umístěny do přízemí, tak aby navazovaly na chodník, a dva v severní části jsou dvoupatrové. Jejich jednotky se od sebe odlišují rozměry i typem zázemí, aby byly atraktivní

pro různé typy podniků či nájemníků a diferenciovaly tak uliční prostor. Horní dvě patra horizontální hmoty (3.NP a 4.NP) slouží administrativě. Díky skeletové nosné konstrukci jsou patra variabilní, takže nájemník si je může rozdělit dle jeho konkrétních požadavků.

STŘECHA A PODZEMÍ

Hmota nabízí velkorysou střešní zahradu. Dvě její části patří k administrativním prostorům a části okolo věží slouží jako soukromé zahrady k přílehlým bytům.

Ve dvou podzemních podlaží leží garáže, sklady pro komerční prostory a sklepní kóje bytů.

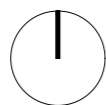
02. OBRAZY

SITUACE ŠIRŠÍCH VZTAHŮ

Na schwarzplanu lze sledovat již zmíněné principy definování Průběžné ulice, na které navazuje hmota návrhu a podtrhuje tím význam této cesty i ve větším měřítku. Dům urbanisticky nevyčnívá, naopak spoluutváří charakter ulice a podporuje vznik městského prostředí.

M 1:5000

SITUACE

Princip otočení domu a plynulého přechodu uliční čáry vytváří před domem veřejný prostor, který může být využit návštěvníky podniků a obchodů v parteru nebo lidmi čekajícími na tramvaj. Tramvajová zastávka, která přirozeně přitahuje lidi z okolí, se stává součástí prostoru koncentrující energii. Z původní „díry“ či přerušení ulice je atraktivní místo k zastavení.

M 1:1000

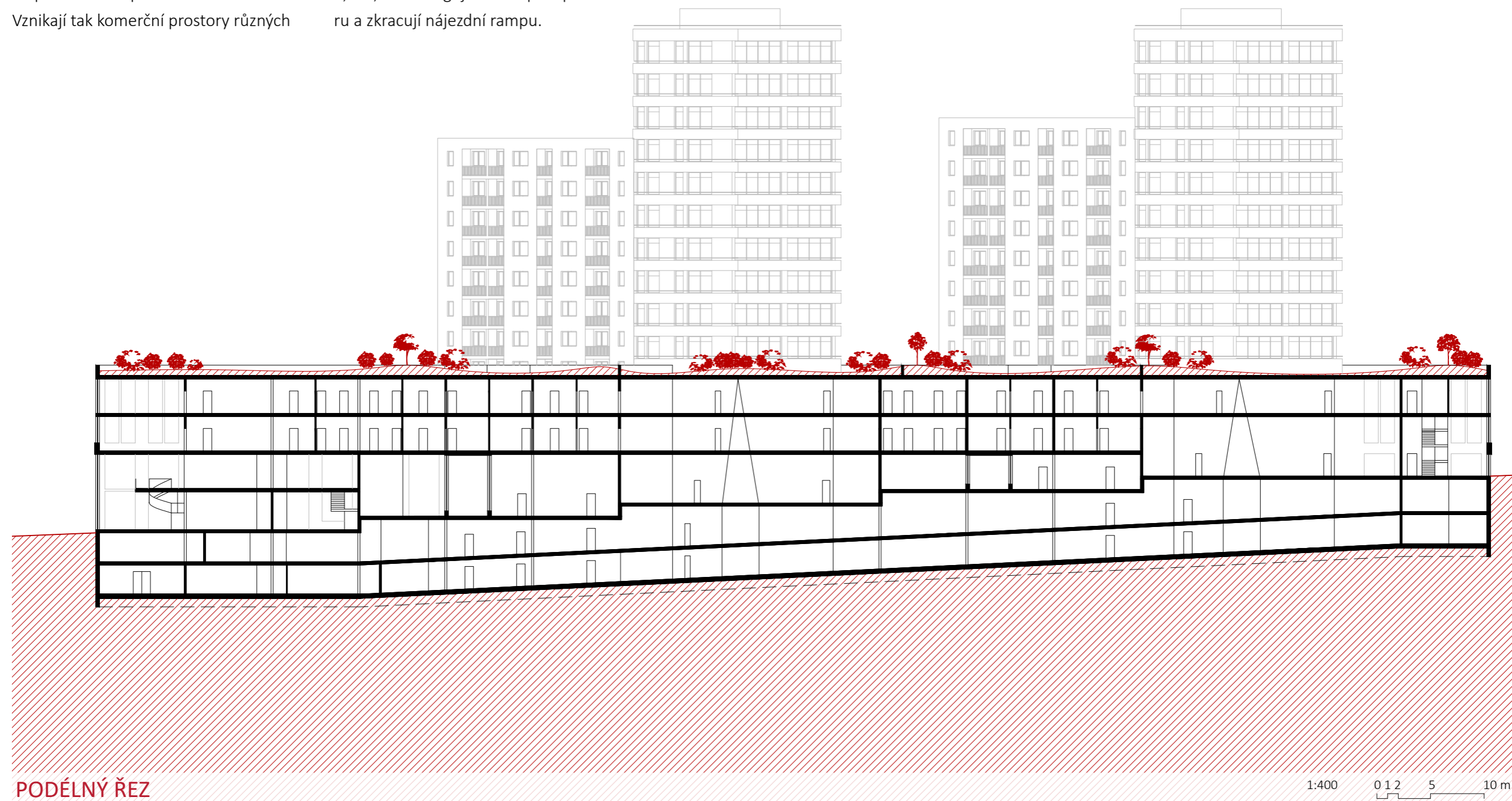

VZTAH K TERÉNU

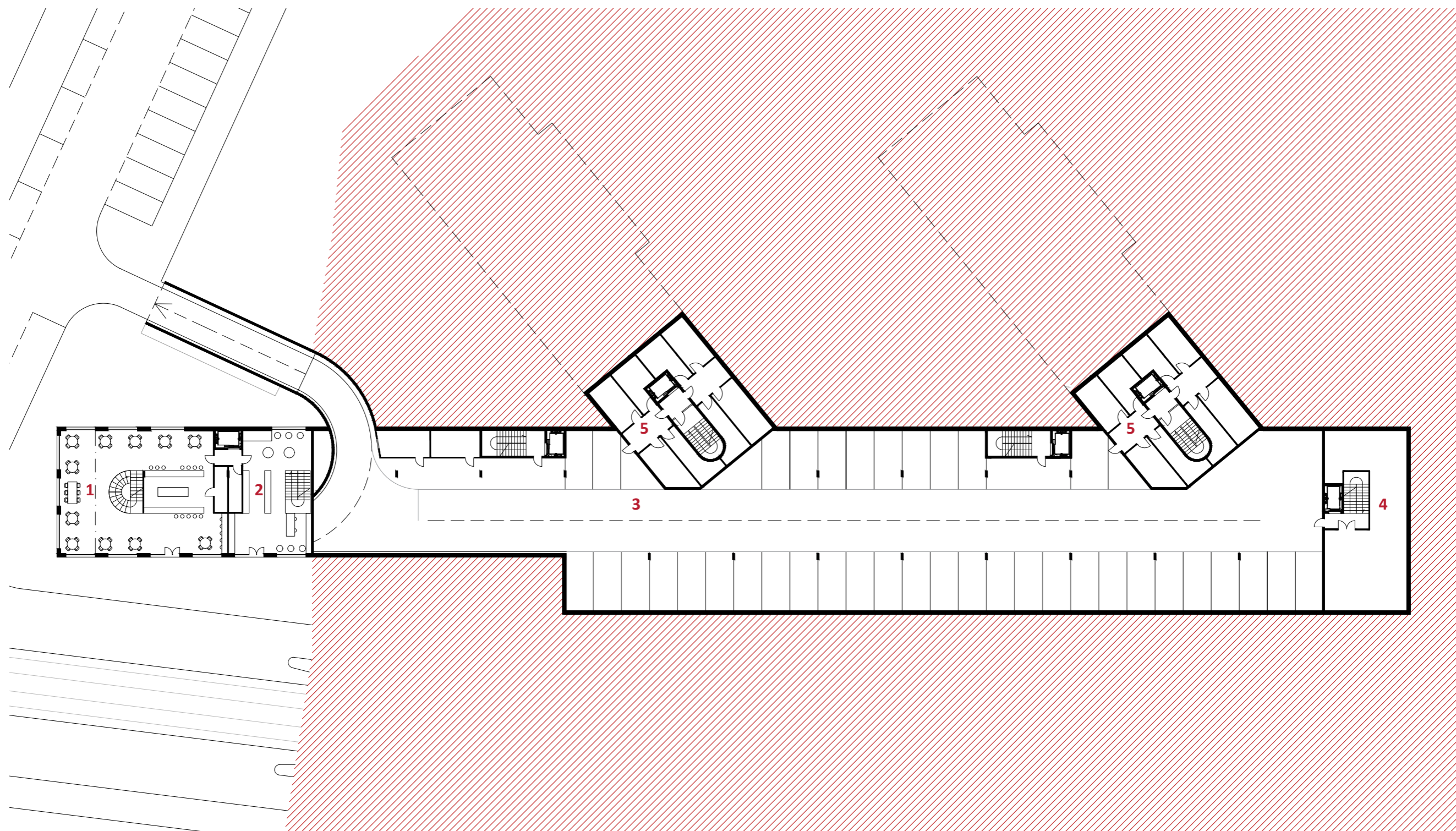
Terén pozemku klesá směrem k severu. Parter se mu přizpůsobuje čtyřmi stupni, aby byly komerční prostory přístupné z terénu po celé délce domu. Vznikají tak komerční prostory různých

světlych výšek.

Podzemní garáže se přizpůsobují terénu pozvolným stoupáním ve sklonu 4,8 %, čímž reagují na stoupání parteru a zkracují nájezdni rampu.

1.NP

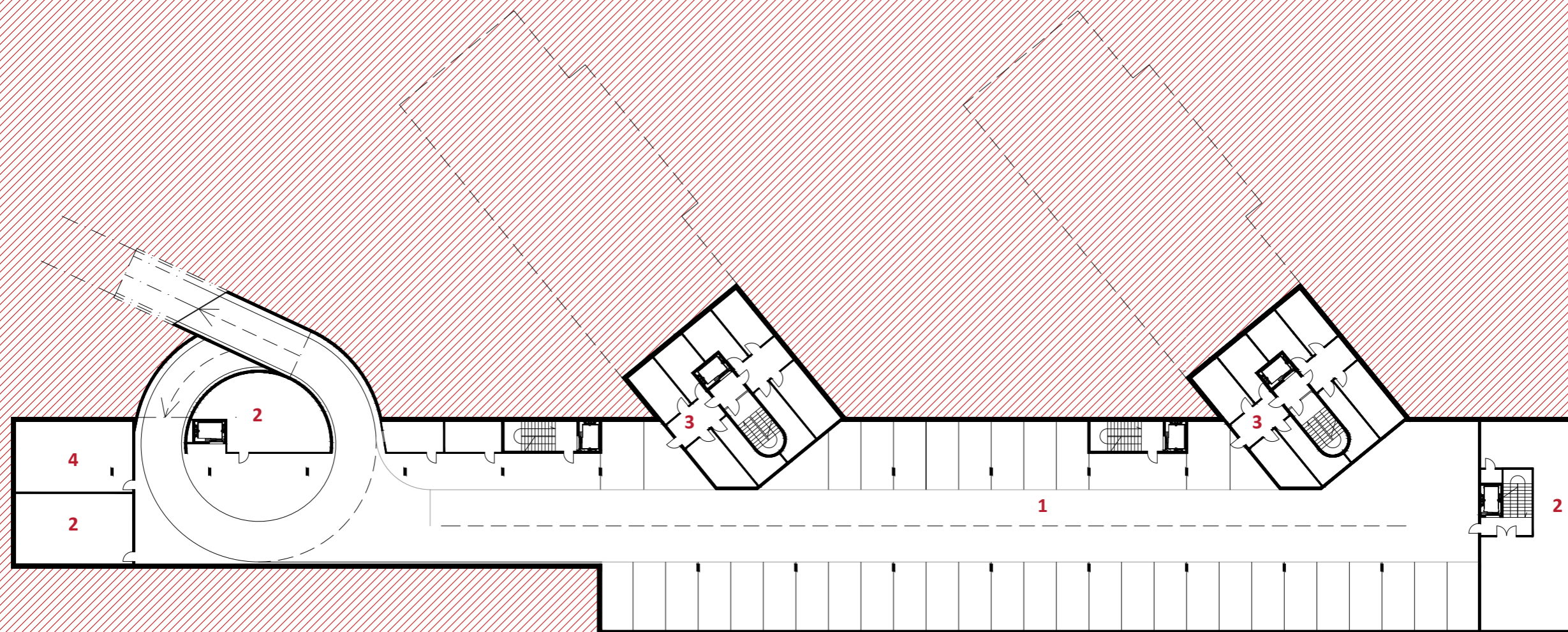
Nejniž položená část parteru se nachází v severní části domu stejně jako příjezdová rampa do podzemních

garáží. Ta využívá sklon terénu klesáním v opačném směru, což ji zkracuje. Ústí na povrch mimo půdorys domu, aby nezmenšovala nejexponovanější komerční prostor.

- 1 komerční prostor - kavárna
- 2 komerční prostor
- 3 garáže
- 4 sklad
- 5 sklepy

0 1 2 5 10 m
1:400

1.PP

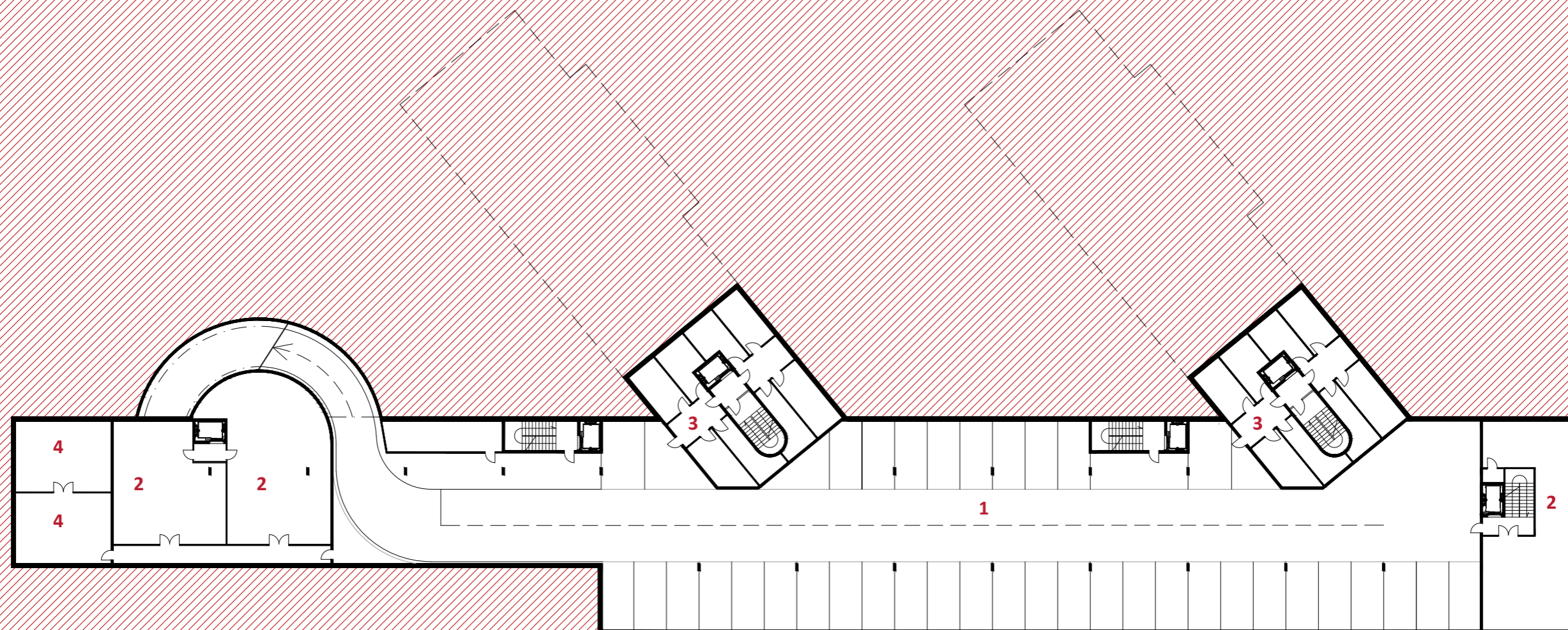
Lineární garáže půdorysně přesahují nadzemní hmotu budovy, aby pojmuly více parkovacích stání. Obousměrná

obslužná komunikace je zakončena místem pro otočení vozidla. Rampa vedoucí o podlaží níž se stáčí v kruhu a opět využívá sklon garáží.

- 1 garáže
- 2 sklad
- 3 sklepy
- 4 technické místnosti

0 1 2 5 10 m
1:400

2.PP

V obou podlaží garáží je celkem 74 parkovacích míst a z toho jsou 4 místa

vyhrazena pro invalidy. Z výpočtu podle Pražských stavebních předpisů vychází výpočtem požadavek na minimálně 73 míst, který je splněn.

- 1** garáže
- 2** sklad
- 3** sklepy
- 4** technické místnosti

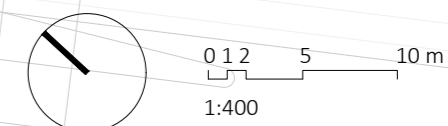
0 1 2 5 10 m
1:400

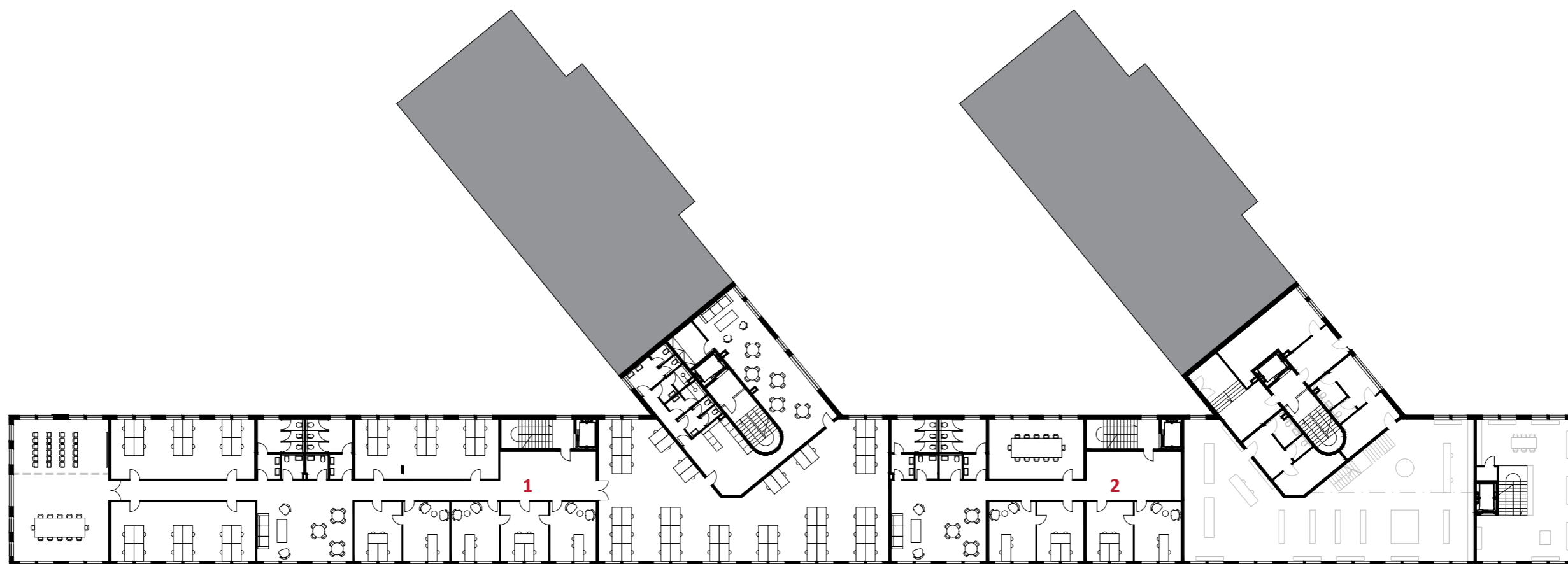
2.NP

Dva průchody zajišťují prostupnost územím. Vstupy do bytových věží jsou z klidnějšího prostranství za horizontálou.

- 1 komerční prostor- kavárna
- 2 komerční prostor
- 3 recepce administrativní části
- 4 vchod do bytové části

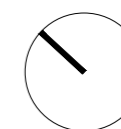

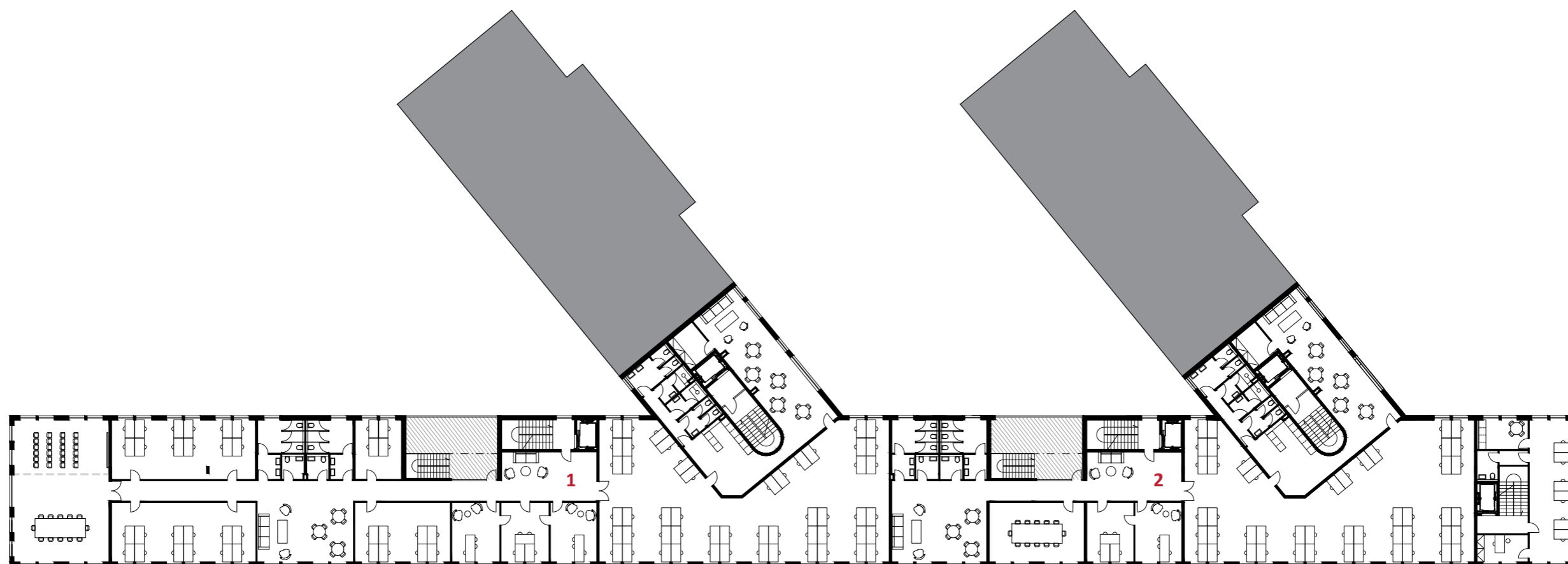
3.NP

Administrativní část je rozdělena na dva celky, takže ji může využívat více firem. V jižní části jsou převyšené komerční prostory.

- 1** administrativní prost.- část 1
- 2** administrativní prost.- část 2

0 1 2 5 10 m
1:400

4.NP

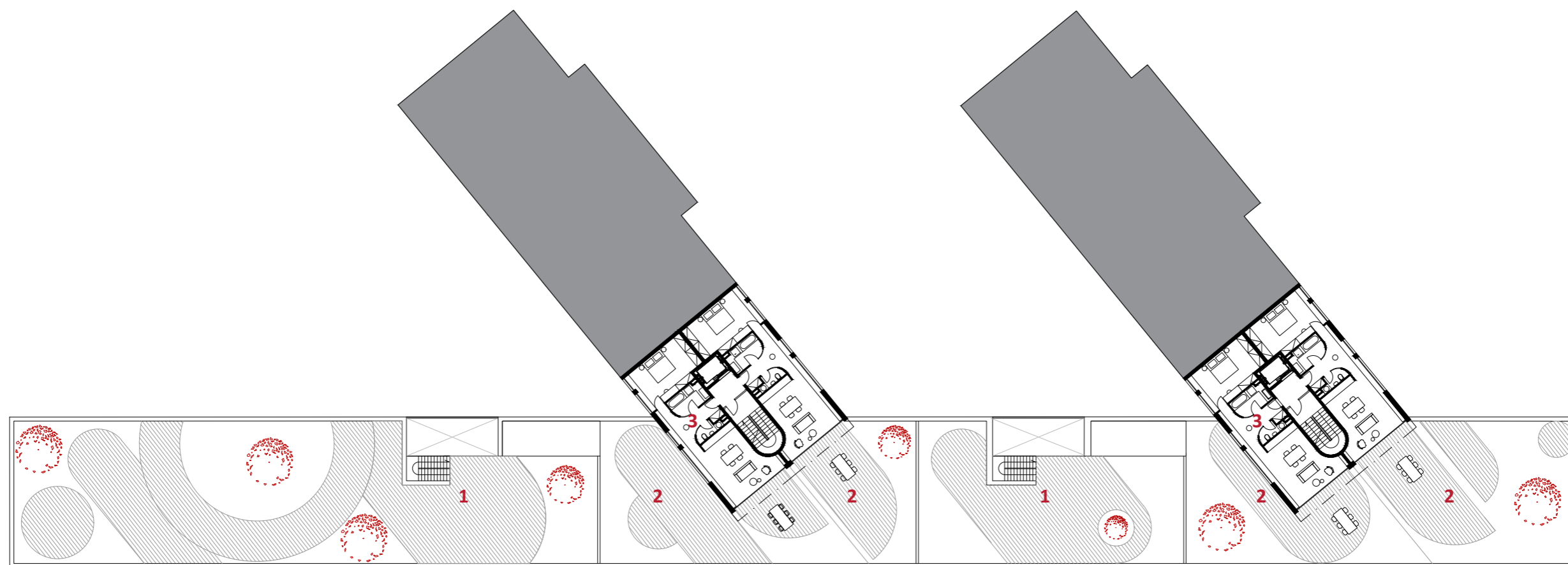
Celé čtvrté nadzemní podlaží patří administrativě. Obě její části mají zapuštěnou terasu se schody na

střešní zahradu. Díky skeletové nosné konstrukci jsou dispozice kanceláří flexibilní požadavkům konkrétního nájemníka.

- 1** administrativní prost.- část 1
- 2** administrativní prost.- část 2

0 2 5 10 m
1:400

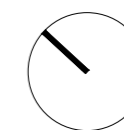

5.NP - STŘECHA

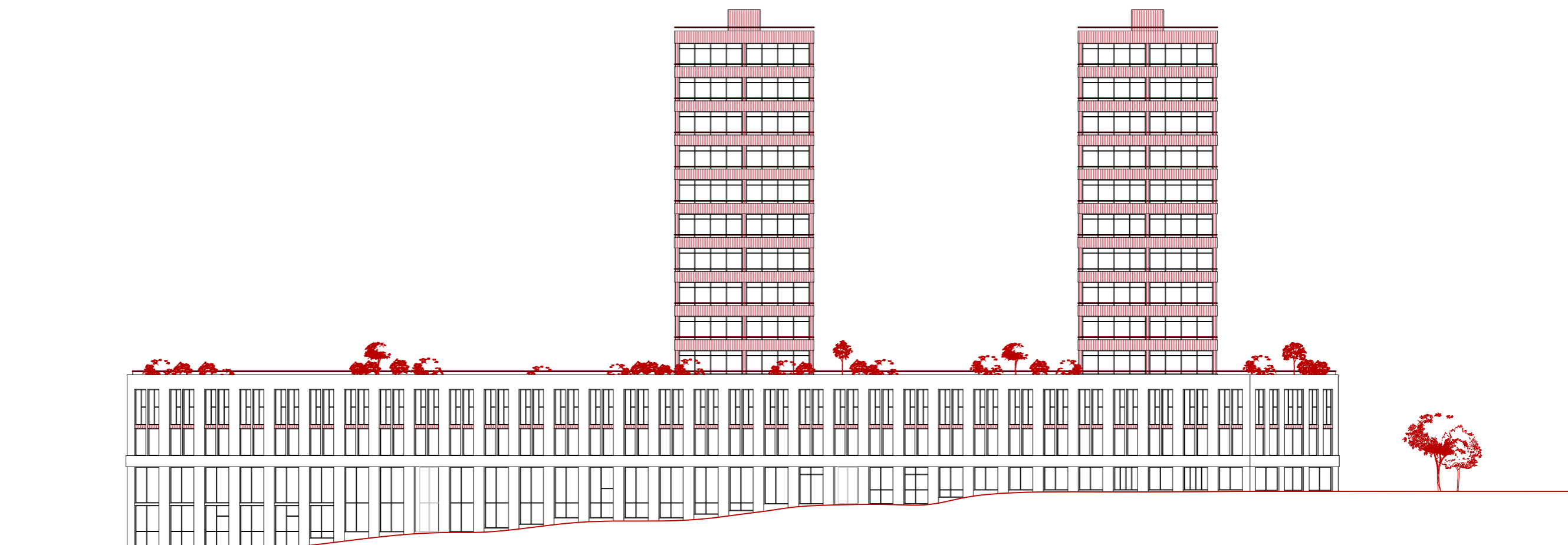
Střešní zahrada je rozdělena do 6 částí. Dvě patří k administrativním prostorům a zbylé čtyři k přilehlým

bytům. Ty tak mají soukromou zahradu v centru města. Stylizace zahrady komunikuje s geometrií bytů.

- 1** střešní zahrada- administrativa
- 2** soukromá zahrada bytu
- 3** byty

0 1 2 5 10 m
1:400

JIŽNÍ POHLED

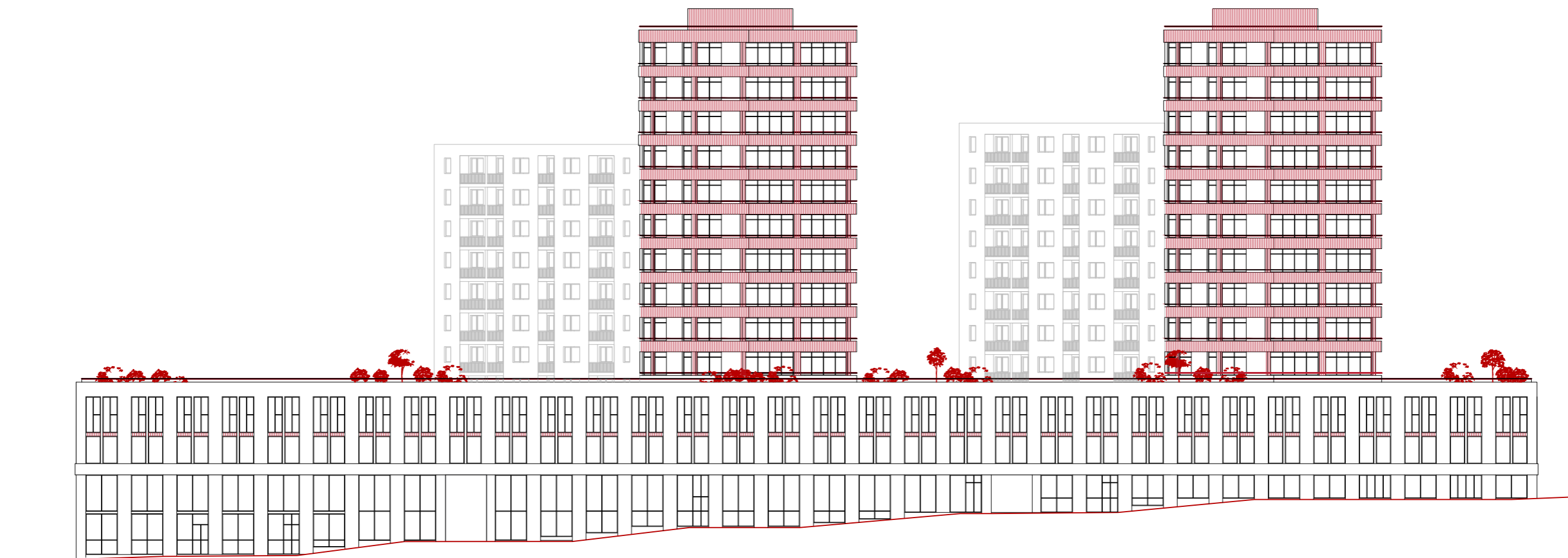
Fasády věží a horizontály mají stejnou rytmiku, avšak jedna směřuje vertikálně a druhá horizontálně. Objemy se výrazně odlišují materiálovým provedením, který podtrhuje koncept tří

hmot. Červené věže se staví do kontrastu s původními panelovými domy, které mají šedé fasády s vertikálním členěním. Věže jsou členěny naopak horizontálně a velká okna vytváří pocit

lehkosti. Římsa, procházející na úrovni 3. podlaží, klade důraz na horizontalitu administrativní části. Patra věží obkružuje linka zábradlí, která tvoří nejvyšší část zábradlí

balkonů a zároveň zábradlí oken, které mají snížený parapet na 750 mm. Stejně zábradlí probíhá po obvodu střešní zahrady.

0 1 2 5 10 m
1:400

JIOVÝCHODNÍ POHLED

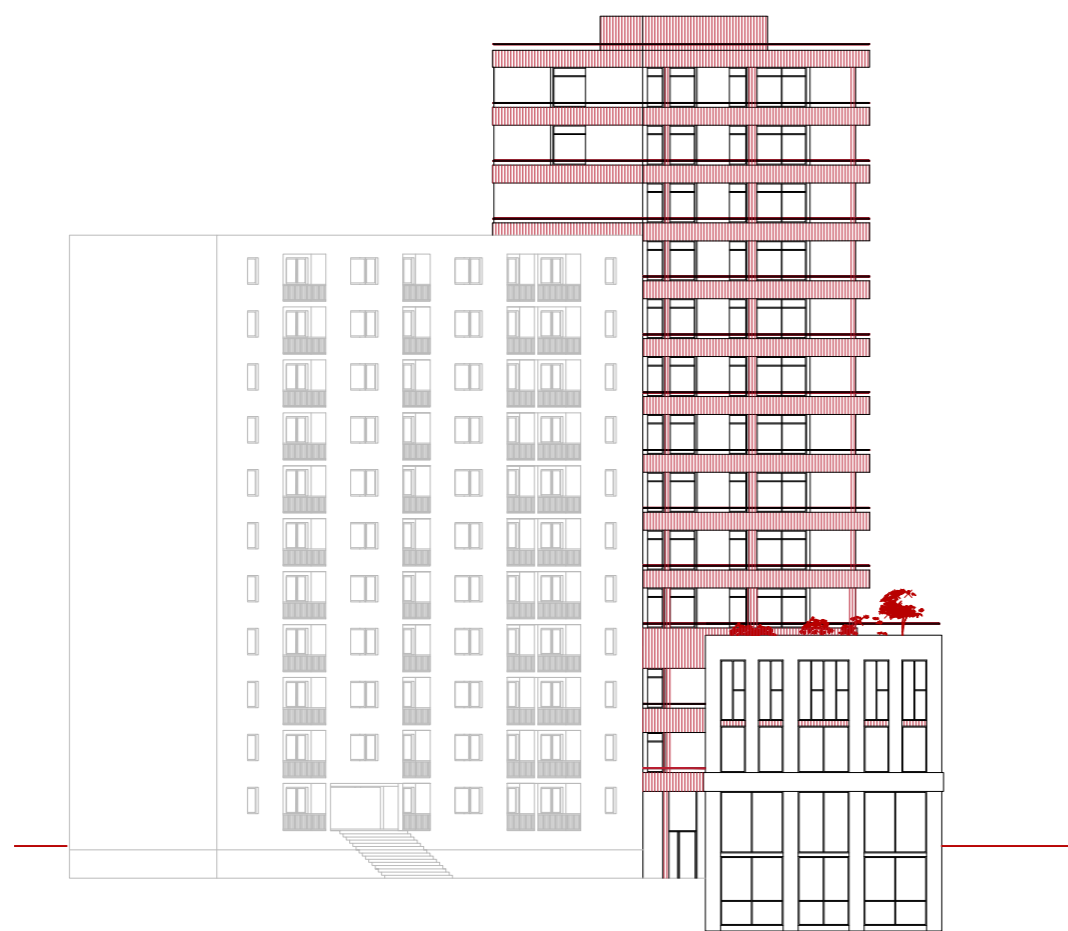
0 1 2 5 10 m
1:400

JHOZÁPADNÍ POHLED

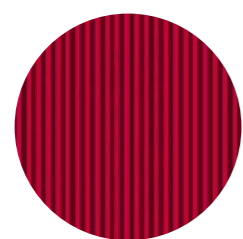

SEVEROZÁPADNÍ POHLED

SEVEROVÝCHODNÍ POHLED

0 1 2 5 10 m
1:400

červený profilovaný plech

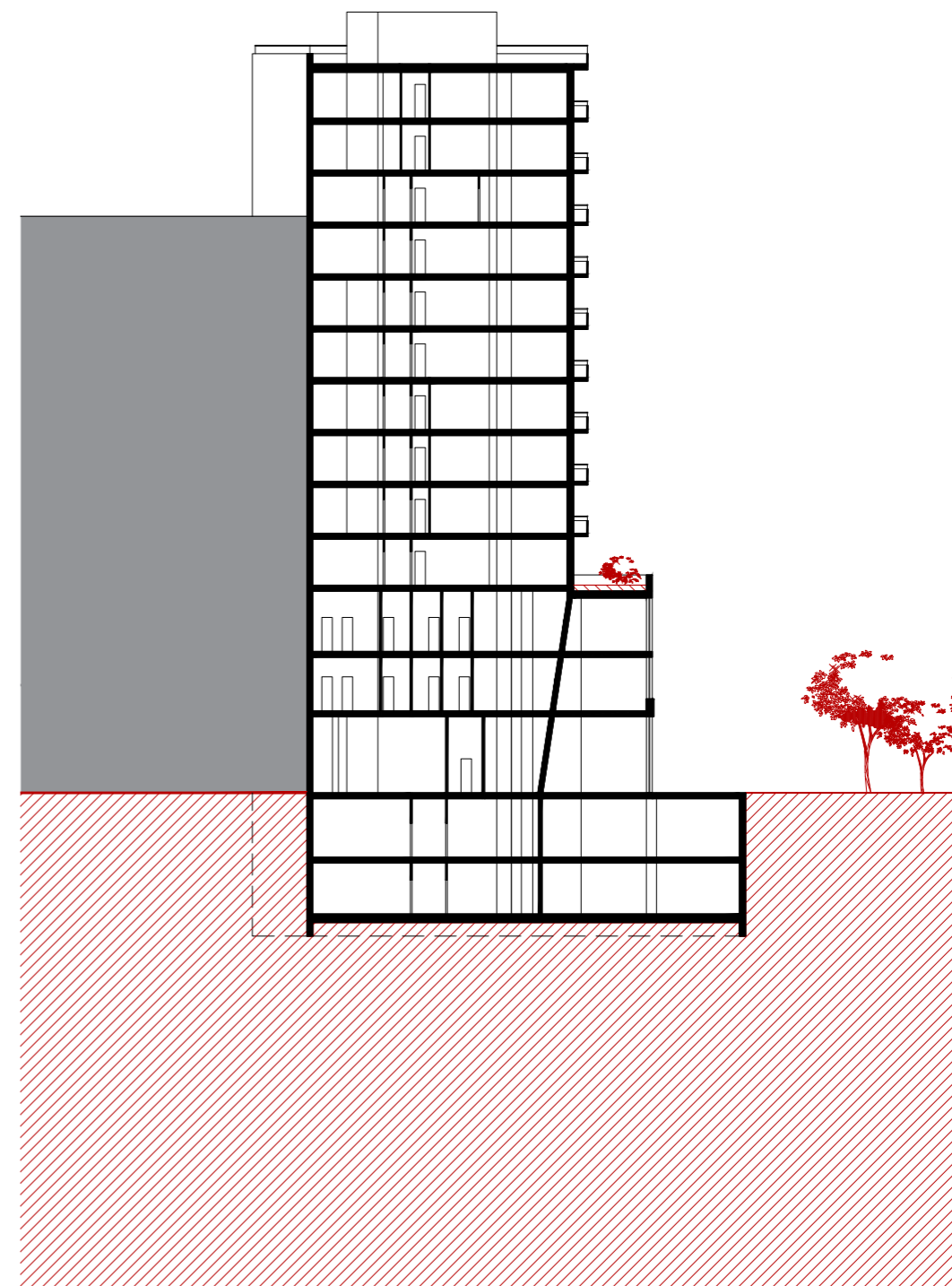

velkoformátový keramický obklad

omítka

MATERIÁLY

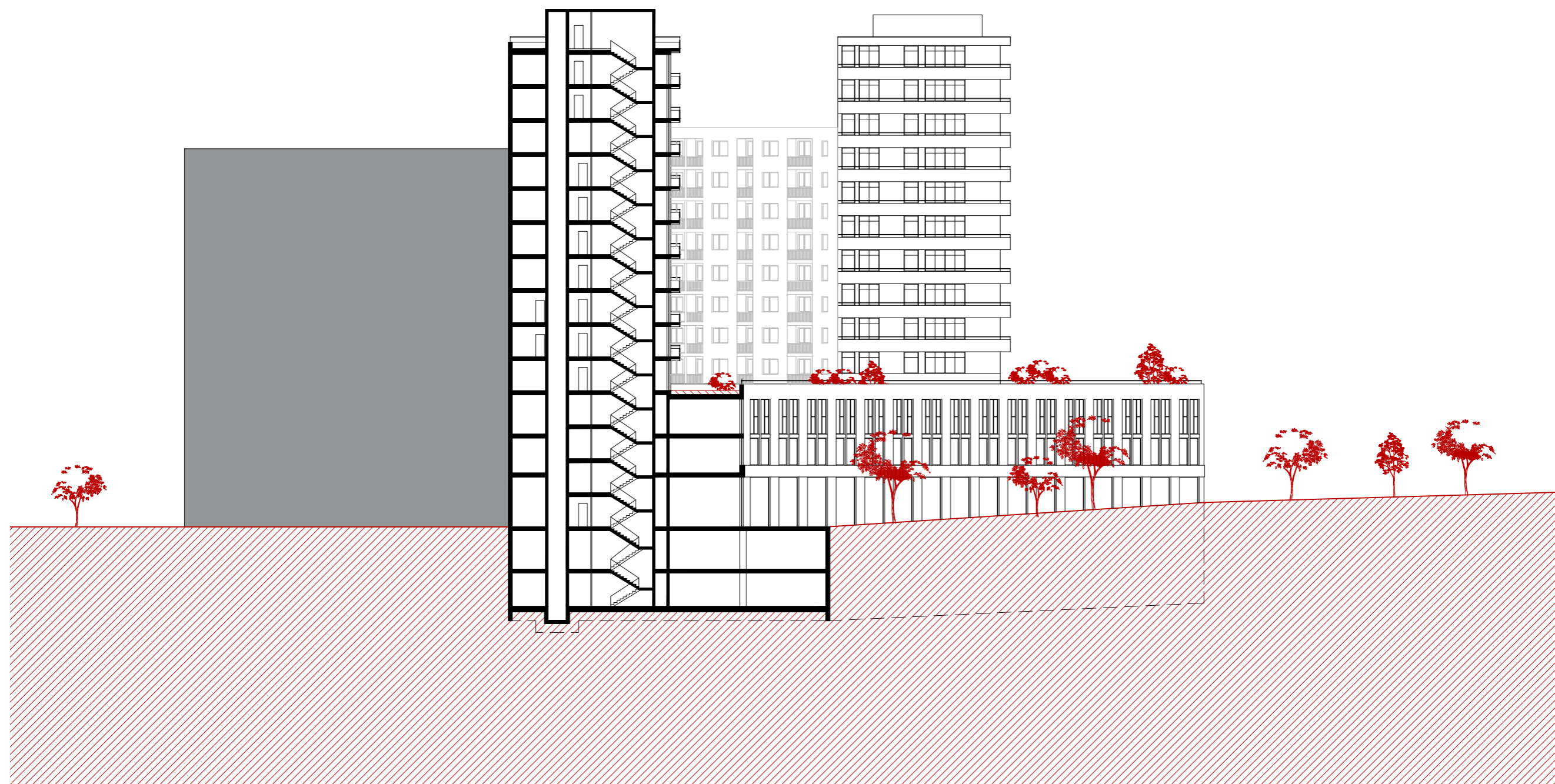

PŘÍČNÝ ŘEZ

Aby byla v podzemních podlaží dostatečná průjezdná šířka pro komunikaci, nosný sloup umístěný v rozích obou věží je při průchodu horizontálou

sešikmený. To se propisuje do interiéru open space kanceláří a retailu. Díky zešikmení nedochází k namáhání na stříh.

1:400 0 1 2 5 10 m

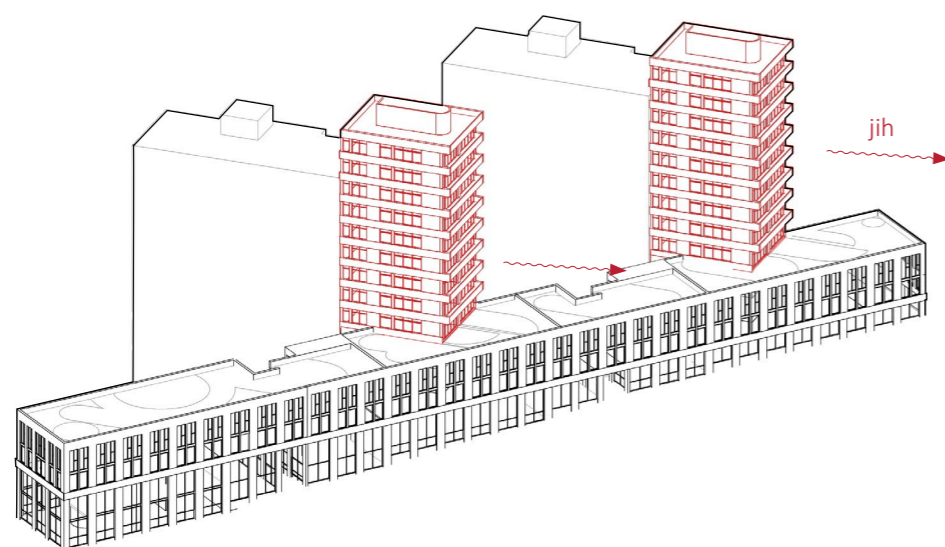
PŘÍČNÝ ŘEZ KOMUNIKAČNÍM JÁDREM

Věž je obsloužena výtahem Schindler 3300, který splňuje požadavky na evakuační výtahy.

0 1 2 5 10 m
1:400

03. BYTY

Dvě červené věže se stýkají s původními domy na jejich jižních slepých fasádách, navazují stejnou hloubkou (12,5 metru) a mírně je převyšují. Východo-západní orientaci bytů však nepřejímají, a naopak využívají jižních fasád k umístění balkonů a orientaci hlavních prostorů. Věže jsou velmi subtilní, takže každý byt má otvory orientované alespoň ke dvěma světovým stranám (jih, východ/západ) a vrchní byty dokonce na všechny čtyři. Bytové jednotky jsou umístěny v 5. – 13. nadzemním podlaží, tudíž jsou minimálně stíněny okolím a svým odstupem

se k nim nedostává hluk a prašnost z ulice Průběžná. Hygiena prostředí je tedy více než dobrá. Díky vysoké poloze se z každého bytu otevírá široký výhled na Prahu, který z vyšších pater sahá až ke Krčskému lesu, Pankráci či Želivského. Všechny byty mají na jižní fasádě prostorné balkony, kromě bytů v 5. nadzemním podlaží, které místo balkonů mají střešní zahradu na vrchu horizontální části budovy. Využitím střechy se tyto byty staly velmi atraktivní možností bydlení blízko centra Prahy, u metra, přímo na tramvajové zastávce, a přitom s vlastní zahradou.

pohled na věž ze střešní zahrady

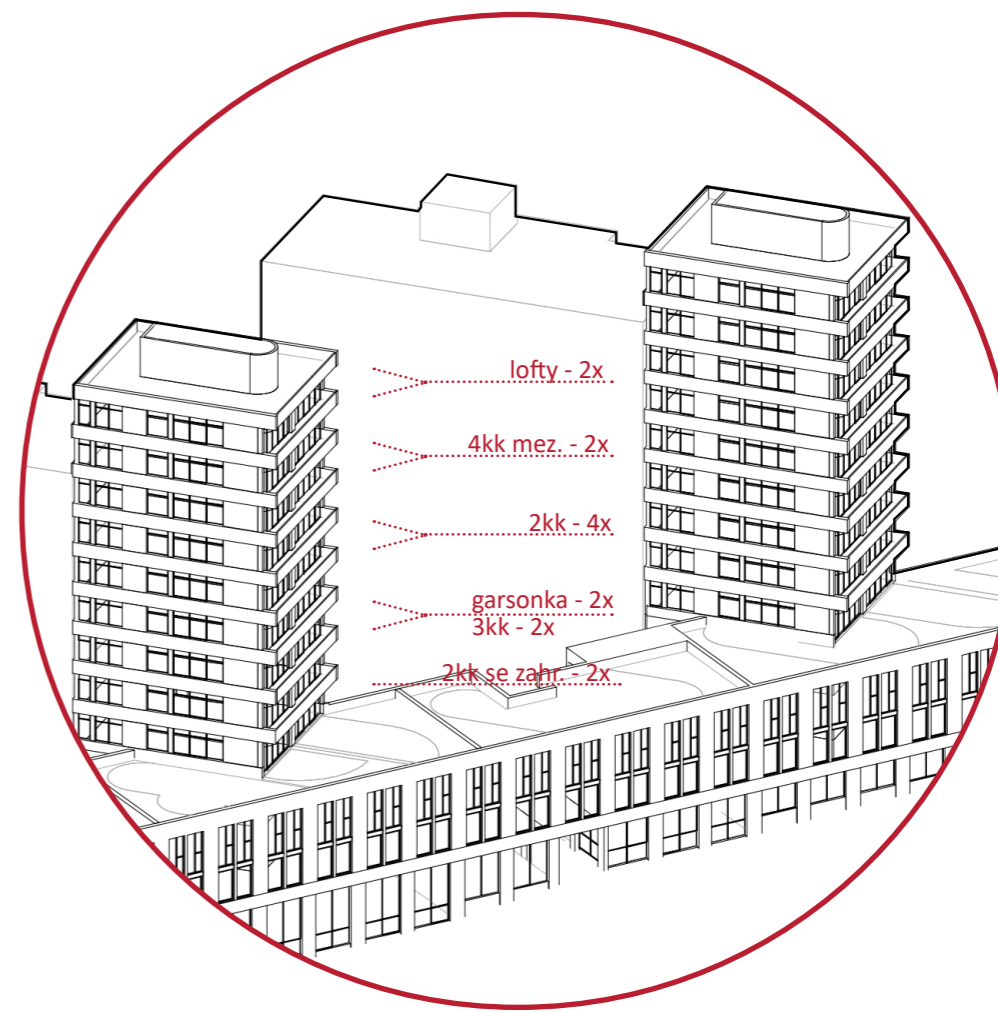

výhled z bytu přes zahradu

V domě je pět typů bytů (garsonka, 2kk, 3kk, 4kk, mezonet a lofty), což je široká nabídka, která může přitáhnout obyvatele různých sociálních a věkových skupin. Byty jsou jedinečné atypickými dispozicemi, kterými, díky použití oblých stěn, přirozeně plyne prostor. Oblá je i nosná stěna jádra schodiště, které se tím zmenšilo

o nadbytečné rohy podesty. V oblých příčkách jsou některé segmenty z matného mléčného skla, skrz které se dostává přirozené světlo i do koupelen. Ke každému bytu náleží prostorná sklepní kóje a parkovací stání v podzemní garáži.

Typ bytu	Plocha	Balkon	Počet jednotek
2kk	66,06 m ²	5,37 m ²	12
Garsonka	46,47 m ²	5,37 m ²	4
3kk	86,06 m ²	5,37 m ²	4
4kk mezonet	128,7 m ²	10,74 m ²	4
Loft	130,15 m ²	10,74 m ²	4
Celkem			28 bytů

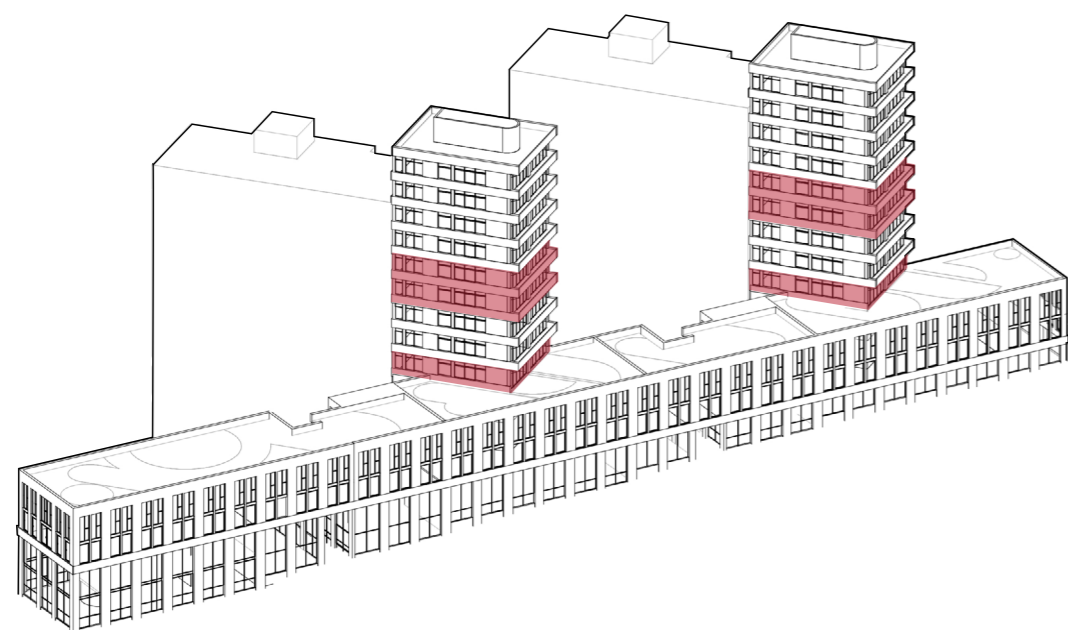
2kk

Plocha: 66,06 m²

Plocha balkonu: 5,37 m²

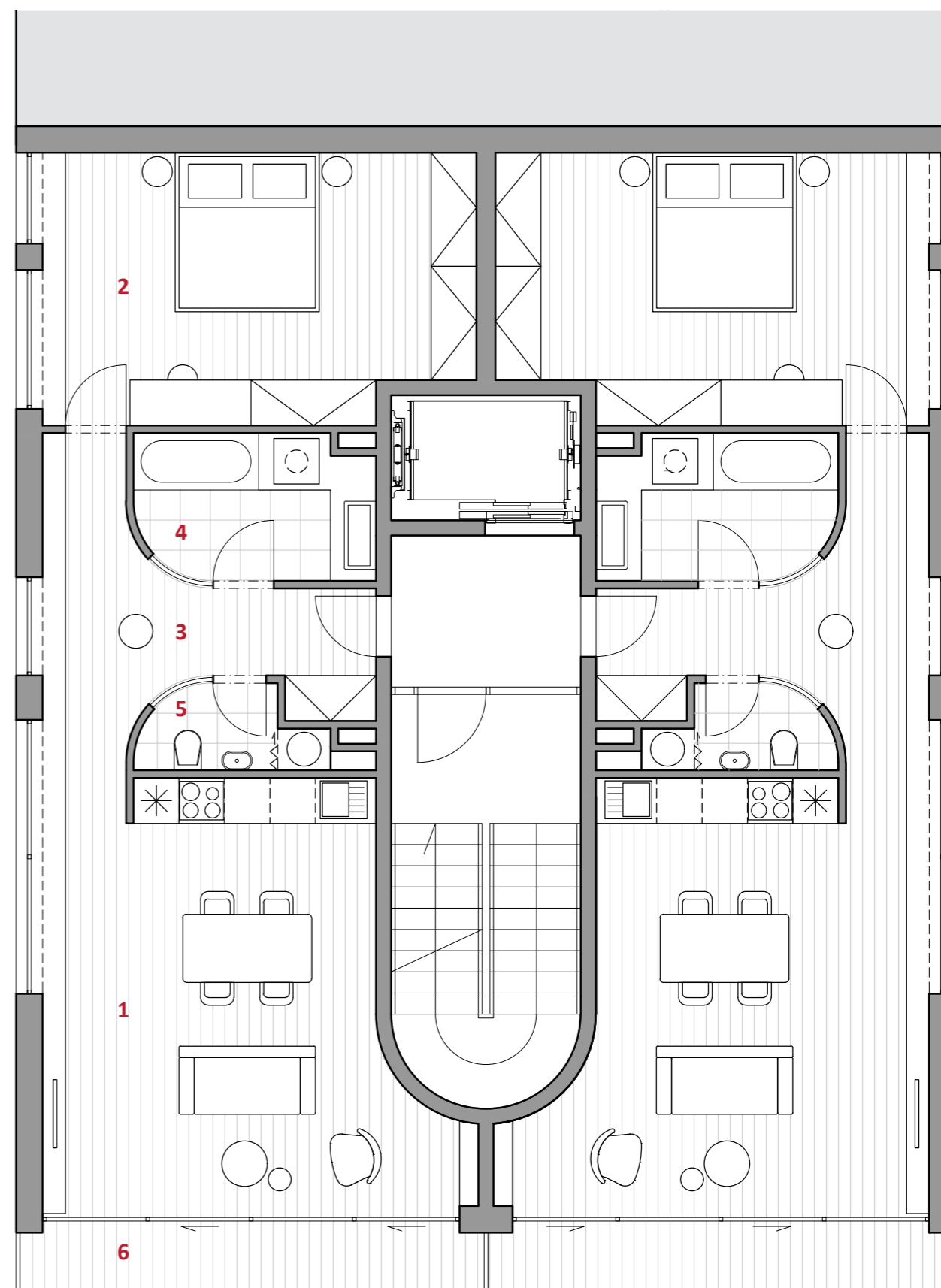
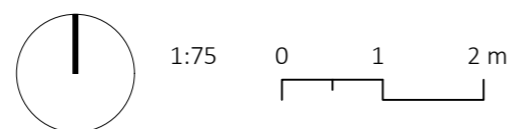
Počet jednotek celkem: 12

Podlaží: 5.NP, 8.NP, 9.NP

Byty typu 2kk se v domě vyskytují nejčastěji. Oblé příčky s průsvitnými částmi vytvářejí plynulost prostoru a zároveň prosvětlují i koupelnu a toaletu. Snížené parapety na výšku stolu jsou po celé délce lemovány policí, která slouží jako skříňky a zároveň jako kapotáž topných těles.

- 1** hlavní obytný prostor
- 2** ložnice
- 3** předsíň
- 4** koupelna
- 5** wc s nikou na kotel
- 6** balkon

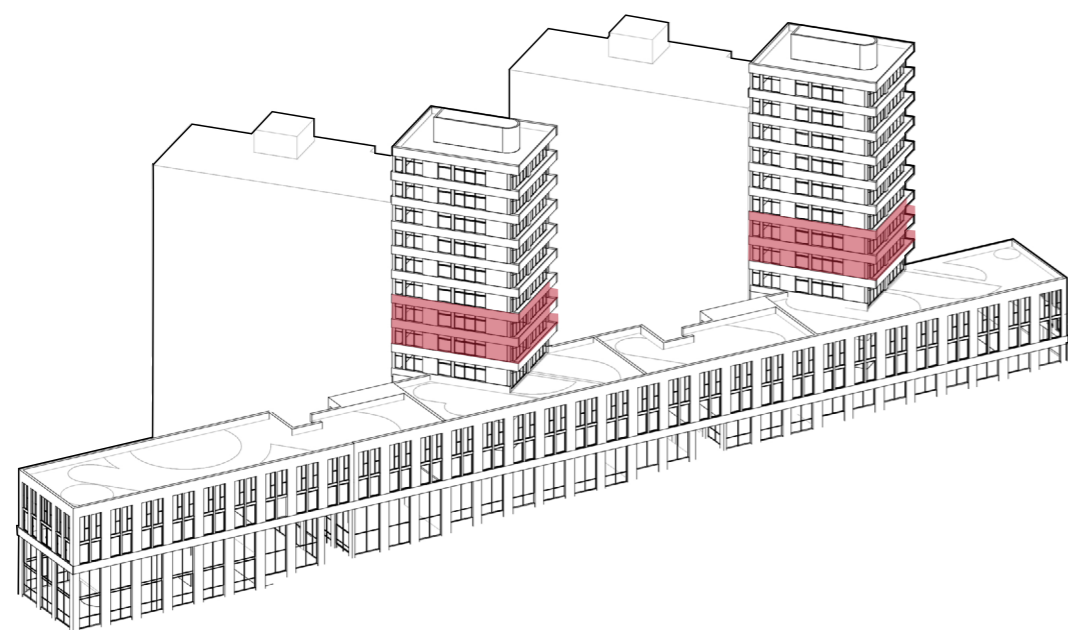
GARSONKA

Plocha: 46,47 m²

Plocha balkonu: 5,37 m²

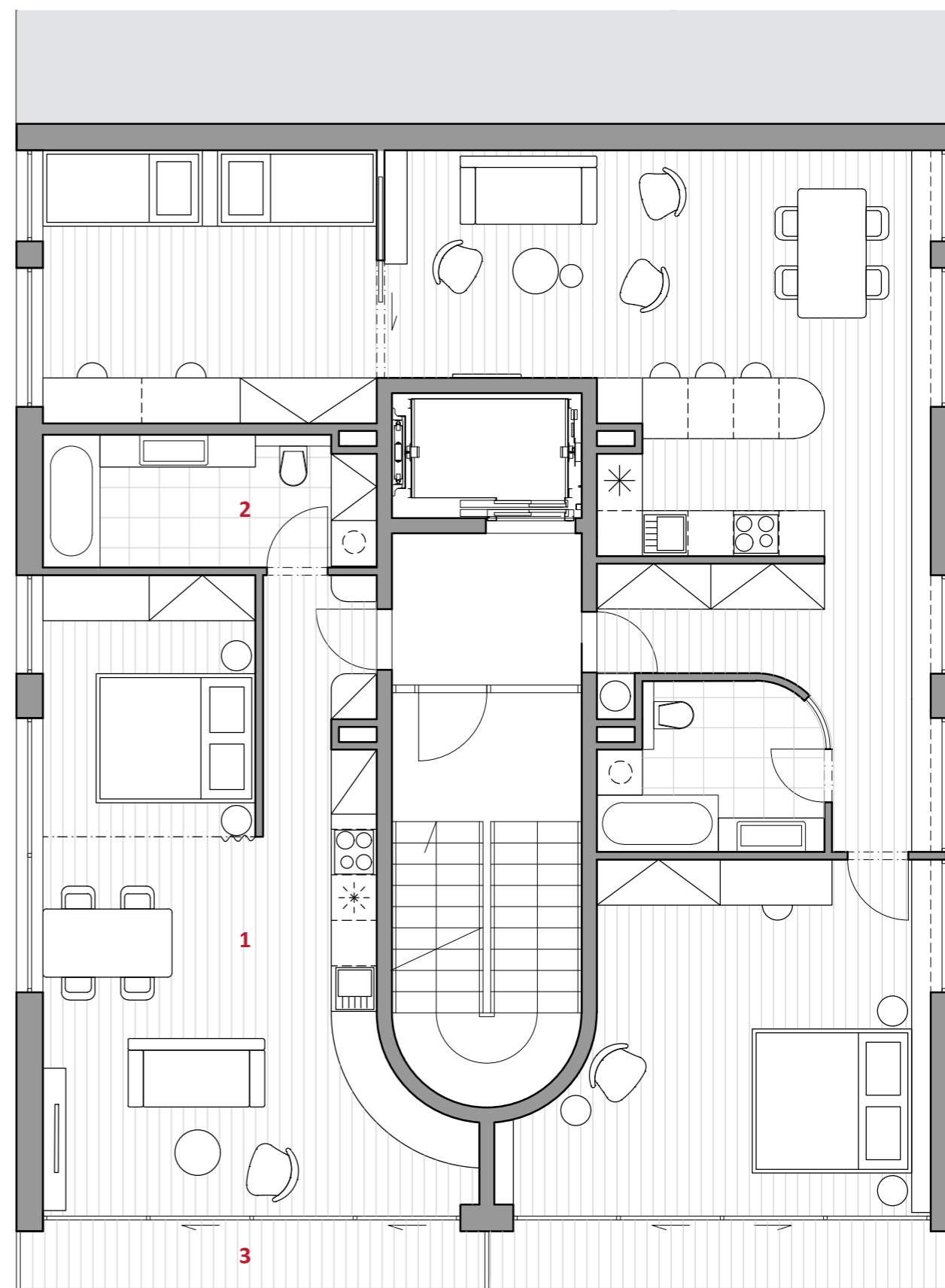
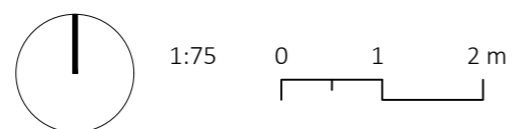
Počet jednotek celkem: 4

Podlaží: 6.NP, 7.NP

I nejmenší byty jsou prosvětleny a mají vlastní balkon, úložné prostory doplňuje sklepní kóje.

- 1** hlavní obytný prostor
- 2** koupelna
- 3** balkon

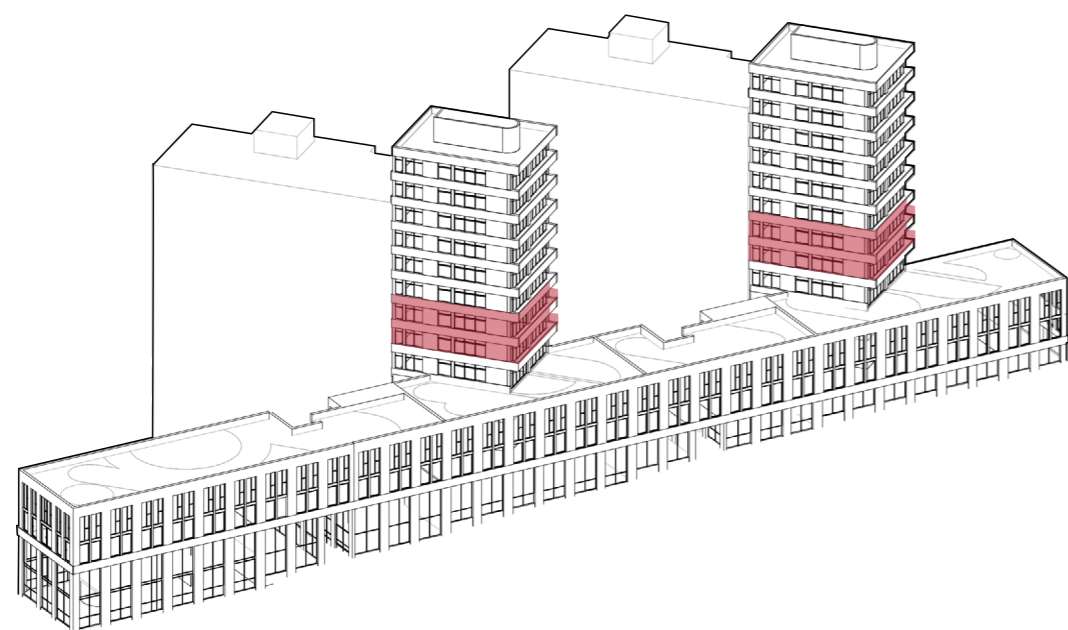
3kk

Plocha: 86,06 m²

Plocha balkonu: 5,37 m²

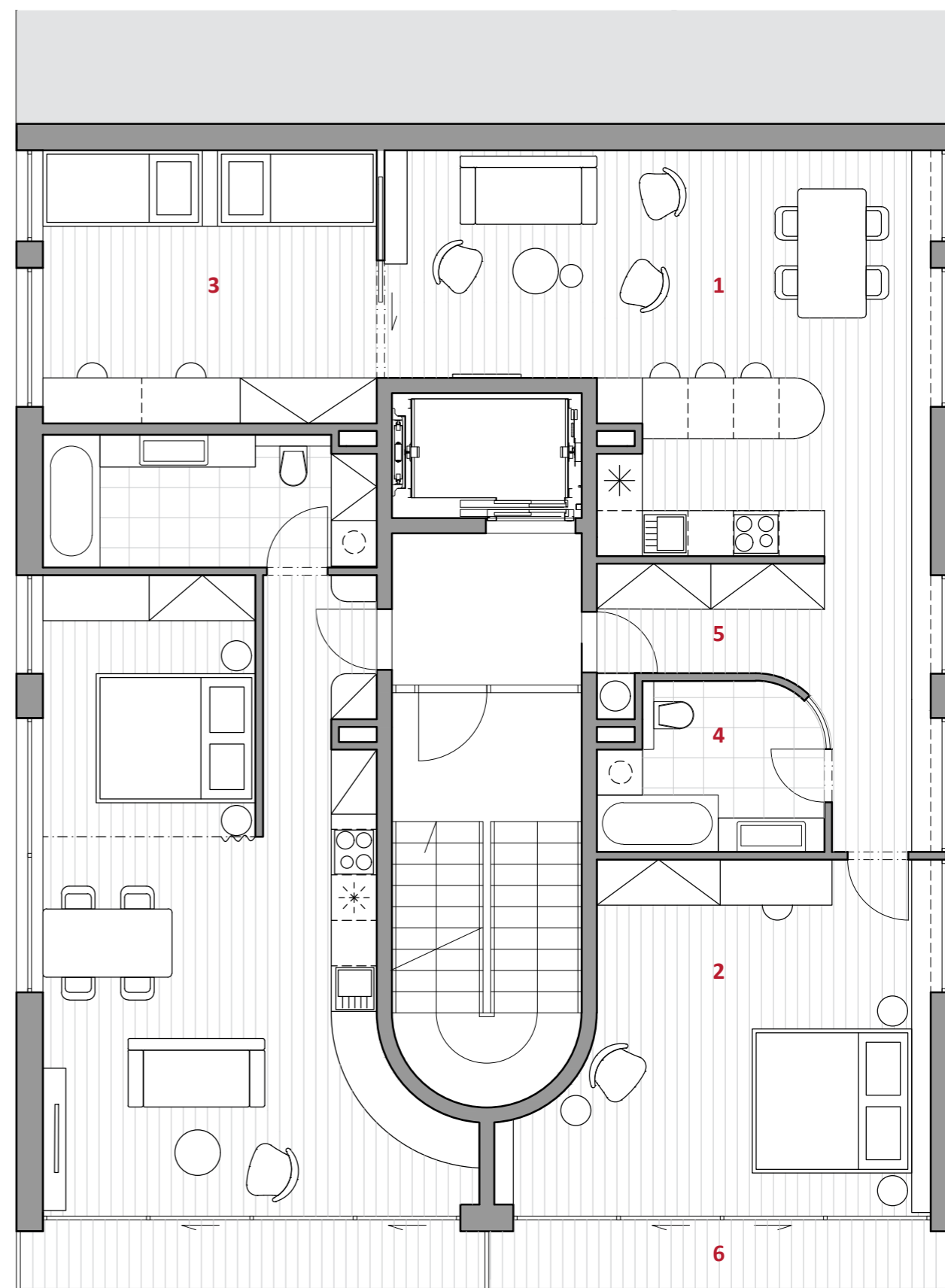
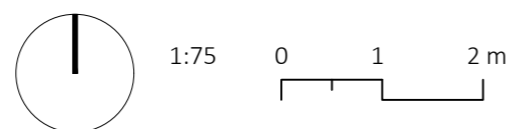
Počet jednotek celkem: 4

Podlaží: 6.NP, 7.NP

Ložnice s balkonem funguje zároveň jako pracovna či klidný obytný prostor pro rodiče. Hlavní obytná místnost spojená s kuchyní je středem dění bytu a je propojitelná se zadním pokojem, čímž vznikne větší prostor s příčným větráním kuchyně.

- 1** hlavní obytný prostor
- 2** ložnice s pracovnou
- 3** dětský pokoj
- 4** koupelna s wc
- 5** předsiň s nikou na kotel
- 6** balkon

4kk- MEZONET

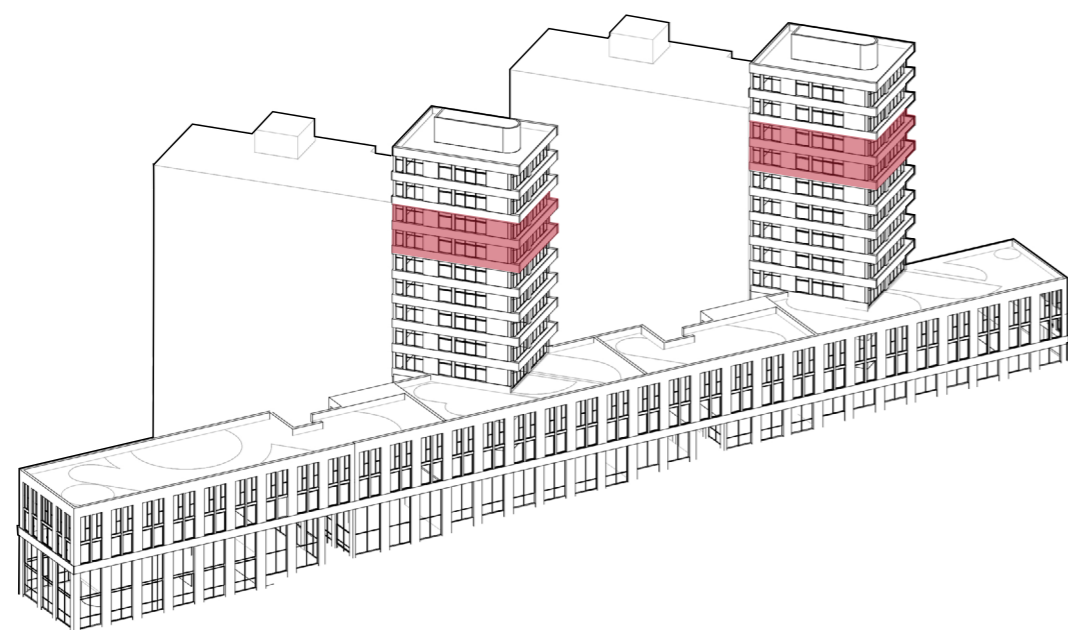
DOLNÍ PATRO

Plocha celkem: 128,7 m²

Plocha balkonu: 10,74 m²

Počet jednotek celkem: 4

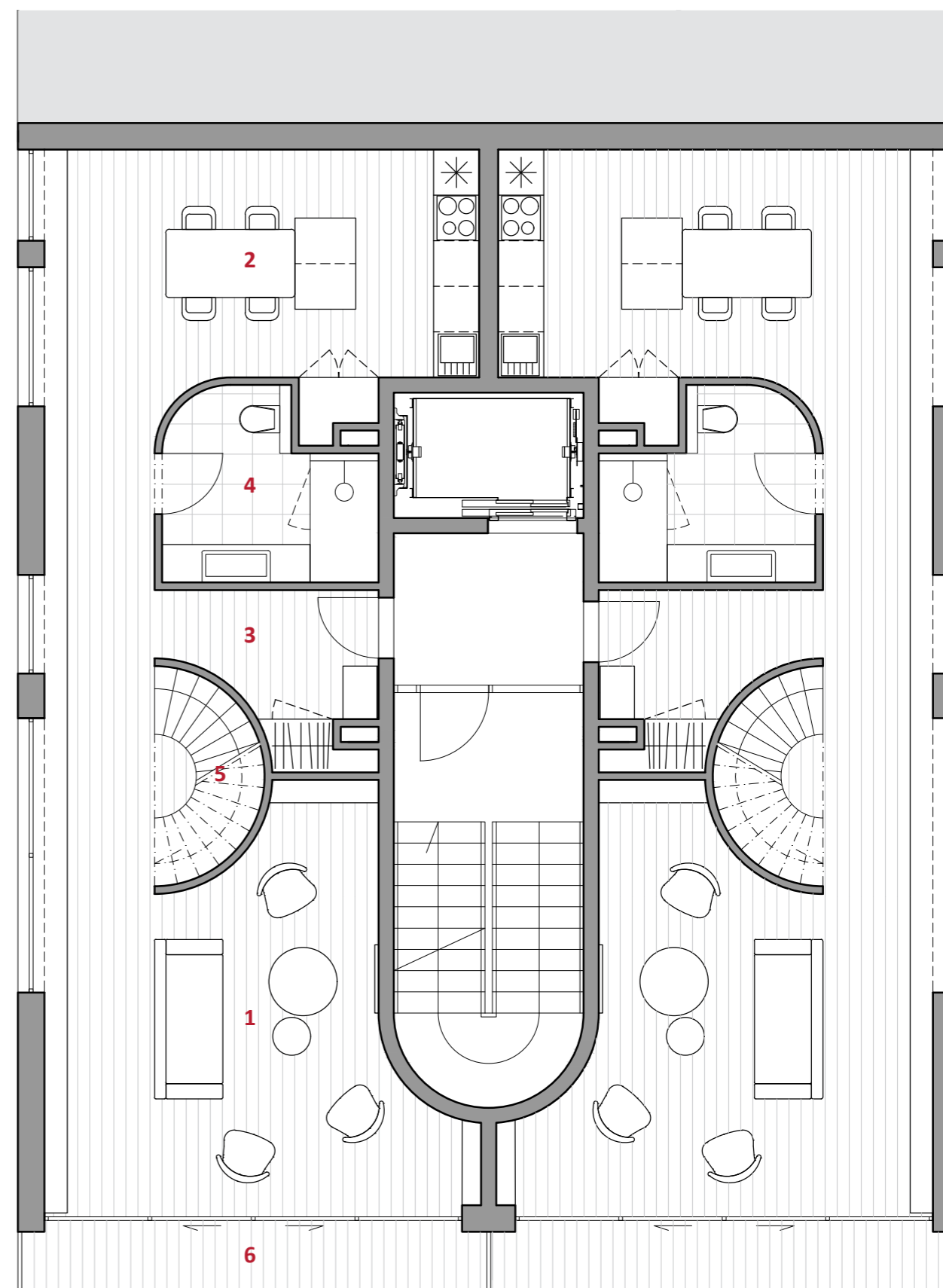
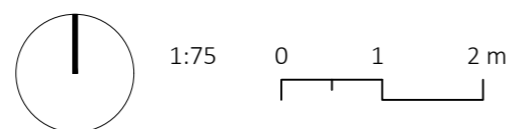
Podlaží: 10.NP, (11.NP)

Atypickými mezonetovými byty se v dolním podlaží prochází podél fasády, která je lemována policí a kapotáží topných těles na úrovni parapetu.

Sošné půlkruhové schodiště propojuje společnou část s horním patrem, kde se nacházejí ložnice a větší koupelna.

- 1** obývací pokoj
- 2** kuchyň
- 3** předsíň
- 4** koupelna s wc
- 5** schodiště
- 6** balkon

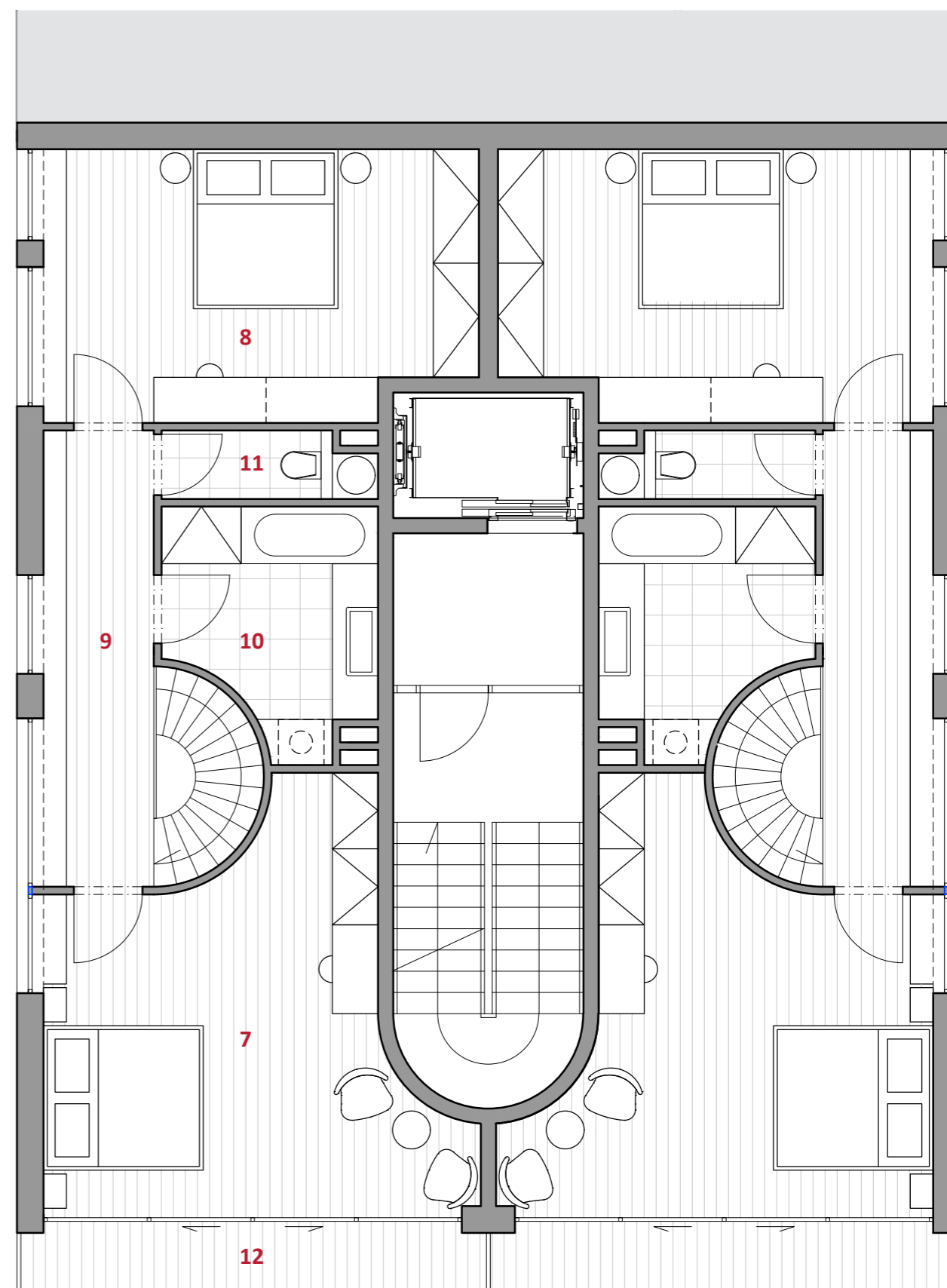
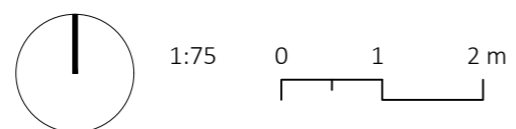

4kk- MEZONET

HORNÍ PATRO

Plocha celkem: 128,7 m²
Plocha balkonu: 10,74 m²
Počet jednotek celkem: 4
Podlaží: (10.NP,) 11.NP

- 7** hlavní ložnice
- 8** pokoj
- 9** chodba
- 10** koupelna
- 11** wc s nikou na kotel
- 12** balkon

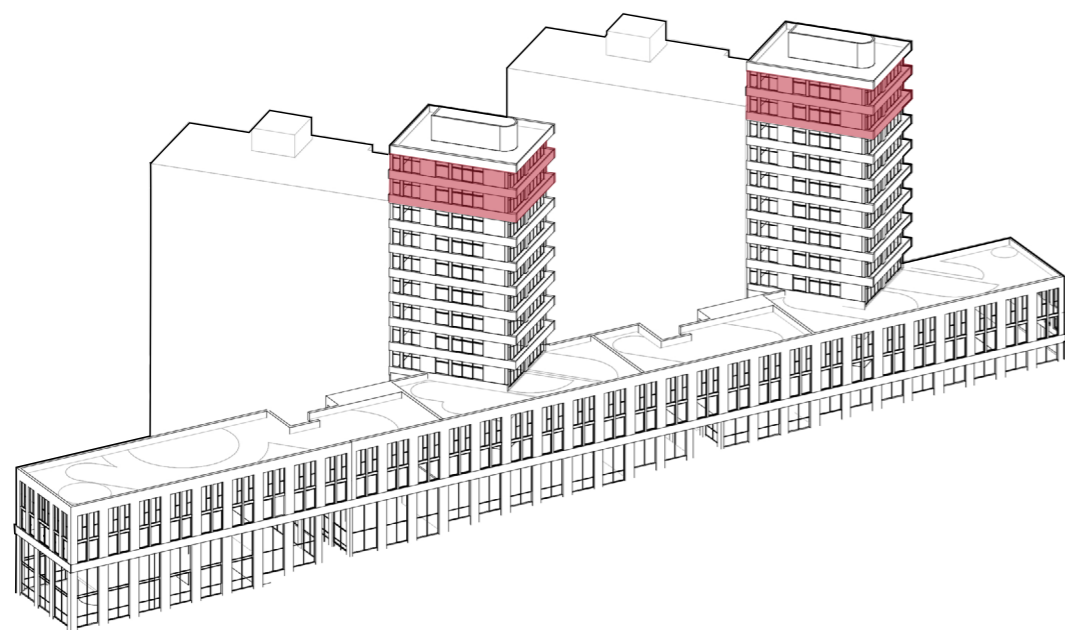
LOFT

Plocha: 130,15 m²

Plocha balkonu: 10,74 m²

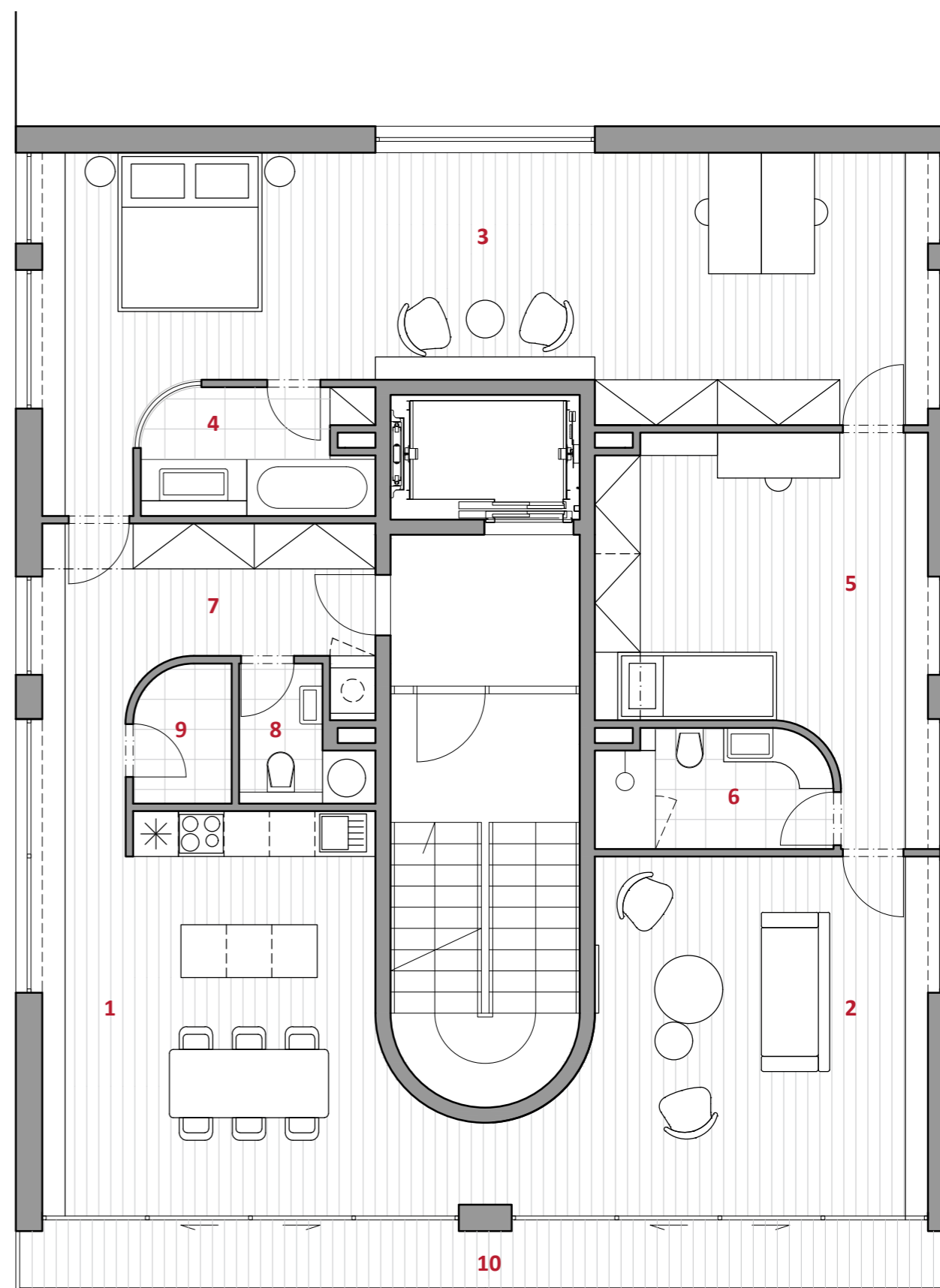
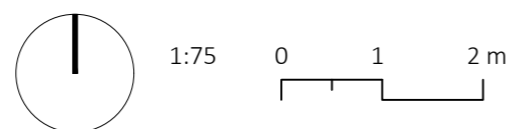
Počet jednotek celkem: 4

Podlaží: 12.NP, 13.NP

Byt přes celé patro pracuje s plynoucími prostorem, který vytváří části s různými funkcemi. Podél oken se opakuje princip průběžné police. Byty jsou již nad úrovní sousedního domu, proto je v severní fasádě navrženo okno, které však potřebuje souhlas souseda. Bez realizace tohoto okna místnost stále zůstává prosvětlená a příčně větraná.

- 1** kuchyň s jídelnou
- 2** obývací pokoj
- 3** hlavní ložnice s pracovním
- 4** koupelna 1
- 5** pokoj
- 6** koupelna 2
- 7** předsíň
- 8** wc s nikou na kotel
- 9** komora
- 10** balkon

04. ZÁVĚR

Cílem tohoto projektu bylo navrhnout dům, který z bezútěšného místa, avšak místa s velkým potenciálem, vytvoří městský prostor. K tomuto cíli projekt směřuje napříč měřítky. Urbanistické zpracování definuje uliční čáru, čímž vykresluje ulici Průběžná, a zároveň vytváří veřejný prostor u tramvajové zastávky. Navázáním na slepé fasády panelových domů využívá objekt těžko uchopitelné místo a zároveň tak komunikuje s normalizační architekturou, která nás na našem území často obklopuje a my se k ní stavíme zády. Různorodé funkční využití umožňuje setkávání odlišných lidí a činností, čímž vzniká na místě energie města. Spolu s proskleným aktivním parterem vytváří nové děje v okolí domu a přivádí tam život. Věže nabízejí atypické byty blízko centra Prahy s prosvětlenými dispozicemi, balkony a výhledem do dále. Z opuštěného místa se stává živá součást města.

IV.ZDROJE A PŘÍLOHY

ZDROJE K TEXTU

ZDROJOVÁ LITERATURA

LE CORBUSIER. Athénská charta, 1933
KOHOUT, Michal, David TICHÝ, Filip TITTL, Jana KUBÁNKOVÁ a Šárka DOLEŽALOVÁ. Sídliště, jak dál?. 2016
JEHLÍK, Jan. Rukověť urbanismu: Architektura poznávání a navrhování prostředí. 2016
HNILIČKA, Pavel. Sídelní kaše. 2012
GEHL, Jan. Města pro lidi. 2012
NORBERG-SCHULZ, Christian. Genius loci: Krajina, místo, architektura. 2010
NĚMEC, Michal a Tomáš BRABEC. Analýza vývoje sociální struktury velkých pražských sídlišť mezi lety 2001 a 2011. 2015
IPR PRAHA, Územně analytické podklady, Hlukové mapy. 2016
HNILIČKA, Pavel a kolektiv. Pražské stavební předpisy s aktual. odůvodněním. 2018

WEBOVÉ STRÁNKY

Panelaci. <http://www.panelaci.cz/> [online]
Panelaky. <http://www.panelaky.info/> [online]
Český statistický úřad. <https://www.czso.cz/csu/czso/stavebnictvi> [online]
Český statistický úřad. <https://www.czso.cz/csu/stoletistatistiky/zlaty-vek-bytovych-druzstev/> [online]
Sdružení automobilového průmyslu. <https://autosap.cz/> [online]
Panelový dům. https://cs.wikipedia.org/wiki/Panelov%C3%BD_d%C5%AFm [online]
Panelové domy EkoWATT. <http://www.panelovedomy.ekowatt.cz/> [online]
Dvě Prahy. <https://www.dveprahy.cz/> [online]

OBRÁZKY

Str. 11: ČEJKA, Jaromír. Aktualne [online]. [cit. 21.5.2021]. Dostupný na WWW: <https://magazin.aktualne.cz/foto/jedinecne-retro-fotografie-jaromira-cejky-ukazuji-davny-zivo/r~97a35b6e3ae211ebb115ac1f6b220ee8/r~bd89424a3af011ebb-1110cc47ab5f122/>
Str. 12: VLACHOVÁ, Zuzana a kol. Usedlosti Čtrnáctka [online]. [cit. 21.5.2021]. Dostupný na WWW: <http://usedlosti.ctrnactka.net/pos67.htm>
Str. 13: LE COURBUSIER. The Charnel House [online]. [cit. 21.5.2021]. Dostupný na WWW: <https://thecharnelhouse.org/2014/06/03/le-corbusiers-contemporary-city-1925/>
Str. 14: ARCHIV ARCHITEKTURY KGVUZ. Zlínský architektonický manuál [online]. [cit. 21.5.2021]. Dostupný na WWW: <https://zam.zlin.eu/objekt/73-panelovy-dum-g55>
Str. 15: LIPTÁK, Martin. Paneláky [online]. [cit. 21.5.2021]. Dostupný na WWW: <http://panelaky.info/peklo/>
Str. 21: ČEJKA, Jaromír. Aktualne [online]. [cit. 21.5.2021]. Dostupný na WWW: <https://magazin.aktualne.cz/foto/jedinecne-retro-fotografie-jaromira-cejky-ukazuji-davny-zivo/r~97a35b6e3ae211ebb115ac1f6b220ee8/r~bd89424a3af011ebb-1110cc47ab5f122/>
Str. 27, 29, 31, 33: viz str. 11
Str. 63: ŠEDÁ, Kateřina; KUDLÍKOVÁ, Martina. Každý pes jiná ves- grafika [online]. [cit. 21.5.2021]. Dostupný na WWW: <https://www.katerinaseda.cz/>
Str. 72: IPR Praha, Geoportal. Dostupný na WWW: <https://www.geoportalpraha.cz/cs/mapy/mapa-online>

České vysoké učení technické v Praze, Fakulta architektury

2/ ZADÁNÍ diplomové práce

Mgr. program navazující

jméno a příjmení: Kristýna Plischková

datum narození: 22.10.1994

akademický rok / semestr: LS 2020/2021

obor: Architektura a urbanismus

ústav: 15118 Ústav nauky o budovách

vedoucí diplomové práce: prof. Ing. arch. Roman Koucký

téma diplomové práce: Dostavba sídliště

viz přihláška na DP

zadání diplomové práce:

1/ popis zadání projektu a očekávaného cíle řešení

Zadáním diplomové práce je přístavba ke dvěma panelovým domům s polyfunkční náplní. Místem návrhu je pozemek v pražských Strašnicích poblíž zastávky Na Hroudě.

2/

Jedná se o polyfunkční dům s malometrážními byty a aktivním parterem. Dům by měl dotvářet městské prostředí.

3/ popis závěrečného výsledku, výstupy a měřítko zpracování (tištěné měřítko po dohodě s vedoucím DP v průběhu semestru)

- Analýza zadaného místa
- Popis a vysvětlení konceptu řešení
- Situace širších vztahů v měřítku 1:5000
- Situace návrhu v měřítku 1:1000
- Půdorysy, řezy a pohledy v měřítku 1:100, 1:200
- Vizualizace / perspektivy
- Průvodní zpráva
- Portfolio
- CD

4/ seznam dalších dohodnutých částí projektu (model)

Specifikace modelu/pracovních modelů návrhu budou stanoveny vedoucím DP v průběhu semestru.

Datum a podpis studenta 22.2.2021

Datum a podpis vedoucího DP

prof. Ing. arch. Roman Koucký

Digitálně podepsal prof. Ing. arch. Roman Koucký
Datum: 2021.02.24 20:34:01 +01'00'

Datum a podpis děkana FA ČVUT

registrováno studijním oddělením dne

01-03-2021

ČESKÉ VYSOKÉ UČENÍ TECHNICKÉ V PRAZE FAKULTA ARCHITEKTURY

AUTOR, DIPLOMANT: Kristýna Plischková
AR 2020/2021, ZS

NÁZEV DIPLOMOVÉ PRÁCE:
(ČJ) DOSTAVBA SÍDLIŠTĚ

(AJ) COMPLETION OF HOUSING ESTATE

JAZYK PRÁCE: ČJ

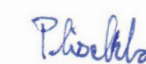
Vedoucí práce:	Prof. Ing. Arch. Roman Koucký	Ústav: 15118 Ústav nauky o budovách
Oponent práce:	Ing. arch. Petr Malinský	
Klíčová slova (česká):	Městský dům, polyfunkční dům, byty, administrativa, Strašnice, přístavba	
Anotace (česká):	Stávající objekty v heterogenní zástavbě pražských Strašnic u zastávky tramvaje Na Hroudě rozbíjí urbání charakter ulice Průběžná. Předmětem mé práce je návrh polyfunkčního domu, který přivede do daného místa novou energii a vytvoří městský prostor. Dům sdílí slepou fasádu se dvěma věžovými panelovými domy. Pracuje aktivně s architekturou 2. poloviny minulého století a začleňuje ji do městského celku. Dům je složen ze tří hmot – dlouhé horizontály, která definuje uliční čáru a vytváří aktivní parter, a dvou obytných věží s atypickými byty.	
Anotace (anglická):	The existing buildings in the heterogeneous development of Strašnice in Prague at the Na Hroudě tram stop break up the urban character of Průběžná Street. The subject of my work is the design of a multifunctional house that will bring new energy to the place and create an urban space. The house shares a blind facade with two panel towers. It actively works with the architecture of the second half of the last century and integrates it into the urban complex. The house consists of three masses - a long horizontal, which defines the street line and creates an active parterre, and two residential towers with atypical apartments.	

Prohlášení autora

Prohlašuji, že jsem předloženou diplomovou práci vypracoval samostatně a že jsem uvedl veškeré použité informační zdroje v souladu s „Metodickým pokynem o etické přípravě vysokoškolských závěrečných prací.“

V Praze dne 19.5.2021

podpis autora-diplomanta

Tento dokument je nedílnou a povinnou součástí diplomové práce / portfolia a CD.

